Ազգ
Azg armenian daily
15 ՅՈՒԼԻՍ 1998 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 127 (1630)

Վեհափառը վիրահատվել է

Հակառակ բոլորիս ակնկալիքների, Ամենայն հայոց հայրապետ Գարեգին Ա-ի առողջական վիճակն արագ ապաքինման հույսեր դեռեւս չի ներշնչում դժբախտաբար։ Նյու Յորքում, որտեղ գտնվում է շուրջ 3 ամիս, Վեհափառ հայրապետը սկզբում ենթարկվեց ռադիոթերապիայի, այնուհետեւ քիմիոթերապիայի, իսկ երեկ եկեղեցական շրջանակներից տեղեկացանք, որ բժիշկներն անհրաժեշտություն են գտել նրան վիրահատելու, ինչը եւ արվել է։ Նորագոյացությունը, որ հայտնաբերվել էր Վեհափառի բերանի խոռոչում եւ որի համար նա ապրիլ ամսվա սկզբին մեկնել էր նախ Լոնդոն, որտեղից Խաժակ արք. Պարսամյանի հորդորով անցել էր Նյու Յորք, ըստ երեւույթին այնքան էլ երկրորդական բնույթի չէ, ինչպես ենթադրվում, անգամ Մայր աթոռից հայտարարվում էր նախապես։ Ըստ միեւնույն աղբյուրների, վիրահատությունն անցել է հաջող, սակայն շուտափույթ ապաքինման եւ Մայր աթոռ վերադարձի մասին դեռեւս շուտ է խոսել։

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Մեզ նոր փաստաթուղթ պետք չէ

Երեւանում հայտարարեց ՌԴ պաշտպանության նախարար Իգոր Սերգեեւը

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հայ-ռուսական ռազմական համագործակցությունը համապատասխանում է երկու երկրների հարաբերությունների մակարդակին, զարգանում է եւ ունի մեծ հեռանկարներ։ Այս մասին հուլիսի 14-ին «Զվարթնոց» օդանավակայանում լրագրողներին ասաց երկօրյա պաշտոնական այցով Երեւան ժամանած Ռուսաստանի Դաշնության պաշտպանության նախարար, ՌԴ մարշալ Իգոր Սերգեեւը։ Օդանավակայանում մարշալ Սերգեեւին դիմավորեցին ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը, ՀՀ պաշտպանության փոխնախարարներ, հայաստանյան եւ ռուսաստանյան բանակների բարձրաստիճան զինվորական պաշտոնյաներ։

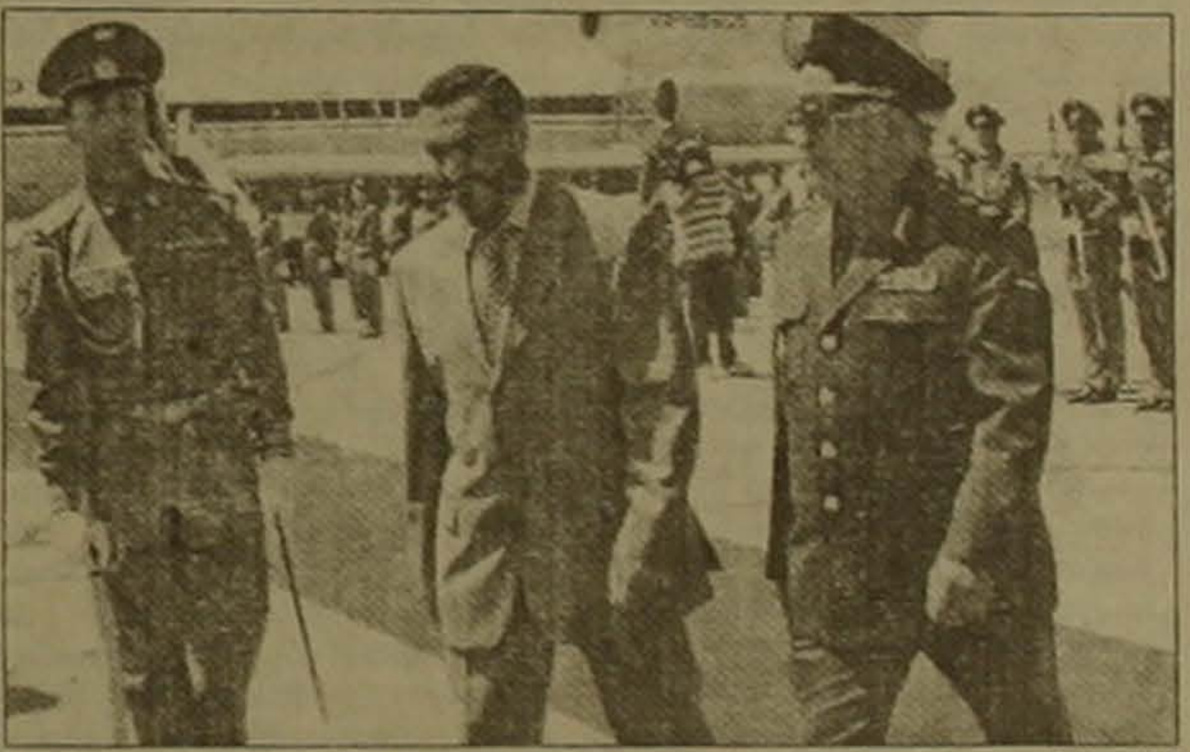

Ինչպես հայտնեց մարշալը, ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանի հրավերով պաշտոնական այցը ծրագրված էր հուլիսի 3-ին, սակայն հետաձգվեց ՌԴ նախագահ Ելցինի կողմից հրավիրված ՌԴ Անվտանգության խորհրդի նիստի պատճառով, [illegible] որի ընթացքում քննարկվելու են երկկողմ, ինչպես նաեւ ԱՊՀ շրջանակներում ռազմական համագործակցությանը վերաբերող հարցեր։

«Մեզ նոր փաստաթուղթ պետք չէ, մենք բոլոր փաստաթղթերը ունենք եւ հիմա պետք է կենտրոնացնենք մեր ուշադրությունը արդեն իսկ ընդունված որոշումների կատարման վրա»,- ասաց Իգոր Սերգեեւը, ընդգծելով, որ Ռուսաստանի ռազմական հարաբերությունները ներկայումս առավել ակտիվ են Ուկրաինայի, Ղազախստանի եւ Հայաստանի հետ։

Երեկ ՌԴ մարշալ Իգոր Սերգեեւին ընդունեց վարչապետ Արմեն Դարբինյանը։ Մամլո գրասենյակի հաղորդագրության համաձայն, վարչապետը եւ մարշալը մեծ նշանակություն են տվել հայ-ռուսական երկկողմ կապերի զարգացմանը, որոնք, ըստ նախարարի, մինչ այսօր կրել են անկեղծ եւ արդյունավետ համագործակցության բնույթ։ Իգոր Սերգեեւի խոսքերով, Հայաստանի եւ Ռուսաստանի դիրքորոշումները բոլոր սկզբունքային հարցերում նույնն են։

Պաշտպանության բնագավառում Ռուսաստանի եւ Հայաստանի համագործակցությունն էր ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի եւ Իգոր Սերգեեւի զրույցի թեման։ Նախագահը եւ նախարարը նշեցին, որ արդեն ձեւավորված գործընկերային փոխհարաբերությունները զարգացման լուրջ հեռանկարներ ունեն։

ՇԱՀԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Ֆրանսիացի գիտնականը հերքում է հայերի ցեղասպանության փաստը

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Մայիսի 29-ին Ֆրանսիայի Ազգային ժողովը համապատասխան որոշումով ճանաչեց 1915 թ. ցեղասպանությունը։ Հատկանշական է, որ նույն օրը Թուրքիան հանդիսավորությամբ տոնում էր Ստամբուլի նվաճման 545-րդ տարին։ Ինչպես հայտնի է, 1453 թ. մայիսի 29-ին, ավելի քան 2,5 ամսվա պաշարումից հետո, օսմանյան սուլթան Մեհմեդ 2-րդի զորքերը Կոստանդնուպոլսի վրա ձեռնարկել էին իրենց վերջին հարձակումն ու ենիչերիների հուժկու գրոհով վերցրել քաղաքը։

Կարեւորը, սակայն, Ստամբուլի նվաճման տարելիցը չէ, ոչ էլ դրա զուգադիպությունը Ֆրանսիայի ԱԺ-ի որոշման հետ։ Սակայն Հայաստանի տեսանկյունից միանգամայն կարեւոր է այդ որոշման նկատմամբ անհրաժեշտ մոտեցումների ձեւավորումը։ Մինչդեռ հայ քաղաքական իրականության մեջ ի հայտ են գալիս որոշումը Հայաստանի իշխանությունների ակտիվին գրանցելու միտումներ, որոնց առկայության պայմաններում անտեղի գերագնահատվում է դրա նշանակությունը եւ ավելորդ ոգեւորություն է դրսեւորվում։ Դեռ ավելին, Ֆրանսիան հանկարծ համարվում է Հայաստանի ռազմավարական դաշնակիցը։

Նմանօրինակ դաշնակցությունը ենթադրում է երկու երկրների միջեւ ռազմական կամ ռազմավարական բնագավառներում երկկողմ պայմանագրերով ամրագրված համագործակցություն։ Քանի որ կողմերն այդ կարգի պայմանագրեր միմյանց հետ չեն ստորագրել, ուստի եւ Ֆրանսիան առավելագույնս կարող է Հայաստանի բարեկամը համարվել, ընդ որում մեծ վերապահությամբ։ Չմոռանանք, որ Կիլիկիայի ջարդերի ողջ պատասխանատվությունը (որոնց հետեւանքով ըստ Նուբար փաշայի, կոտորվեց շուրջ 300 հազար հայ) ընկնում է Ֆրանսիայի վրա։ Ի վերջո Հայաստանի առաջնահերթ խնդիրը Ղարաբաղյան հիմնահարցի արդարացի լուծումն է։ Իսկ այդ հարցում Ֆրանսիայի դիրքորոշումը հայ ժողովրդի մեկ այլ բարեկամի՝ ԱՄՆ-ի դիրքորոշումից ոչնչով չի տարբերվում։ Նրանք եւ կուսն էլ Ղարաբաղի հայության ճակատագիրը պայմանավորում են Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության սկզբունքով եւ ամեն կերպ ջանում են, որ Հայաստանը նույն[illegible]րի։ Թերեւս տեղին է ասել. «Տէր իմ Աստված, դու ինձ բարեկամներից պաշտպանիր, թշնամիներից կպաշտպանվեմ ինքս»։

Տես ➧ էջ 5

Նշվեց Ֆրանսիայի ազգային տոնը

Հայաստանում Ֆրանսիայի գեղեցիկ դեսպանատան դահլիճում երեկ ընդունելություն էր Ֆրանսիայի ազգային տոնի Բաստիլի գրավման 109-րդ տարեդարձի առթիվ։ Փարթամահասակ դեսպան Միշել Լեգրան ուրախ դիմավորում էր հյուրերին՝ ՀՀ նախագահին, ԱԺ խոսնակին, վարչապետին, նախարարներին, ՀՀ նախագահի խորհրդականներին, պետական մյուս այրերին, օտարերկրյա դիվանագետներին, կուսակցական գործիչներին, եկեղեցական հայրերին, մտավորականներին, արդյունաբերողներին, լրագրողներին։ Հնչեցին Հայաստանի եւ Ֆրանսիայի ազգային հիմները։ Պրն դեսպանը բաժակ բարձրացրեց երկու երկրների նախագահների ու ժողովուրդների կենաց։

Տեսակային գինիների շշերում ջո՞ւր

Երեւանի գինու գործարանում ստուգումներ են

Երեւանի գինու գործարանի սեփականաշնորհման ժամանակ տեսակավոր գինիների մառանը եւ կոնյակի սպիրտի պաշարները պահպանվեցին իբրեւ պետական սեփականություն, որովհետեւ, ինչպես պարզաբանեց սեփականաշնորհման նախարար Պավել Ղալթախչյանը, այն պահին դժվար էր որոշել տեսակավոր գինիների մառանի ընդհանուր արժեքը։ Յուրաքանչյուր գինու շիշ միայն աճուրդի միջոցով կարող էր բացահայտել իր շուկայական ռեալ գինը։

Հիշեցնենք, որ այնտեղ հավաքված էին բարձրարժեք գինիներ, որոնց տարիքը 100-ից բարձր էր՝ 19-րդ դարից մինչեւ 20-րդ դարասկզբի ծնունդ։

Գինու գործարանի անցած սեփականաշնորհման քննադատության նոր ալիքը պատճառ դարձավ ճշտելու գործարանում պահպանված պետական սեփականության վիճակը։ Սեփականաշնորհման նախարարը հայտնեց, թե նախարարության հրահանգով գործարանում ստուգումներ են կատարվում՝ պարզելու տեսակային գինիների մառանի եւ կոնյակի սպիրտների անխաթարությունը։ Համաձայն նախնական լուրերի՝ տեսակային գինիները գրեթե գոյություն չունեն, շշերում ջուր է, նույնը ճակատագիրն է վիճակվել կոնյակի սպիրտի տակառներին։ Այսօր շատ դժվար կլինի հականե-հանվանե պարզել, թե ով է մասնավորեցված գործարանում պատասխանատու պետական սեփականության պահպանման համար։

Ն. Գ.

Սկսվեց Սուրաթ Հուսեյնովի դատը

ԲԱՔՈՒ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Այսօր Ադրբեջանի Գերագույն դատարանում սկսվեց հանրապետության նախկին վարչապետ Սուրաթ Հուսեյնովի դատը։ Կառավարության նախկին ղեկավարին մեղադրանքներ են ներկայացվել ընդհանուր հաշվով Ադրբեջանի քրեական օրենսգրքի 30 հոդվածով։ Հիմնականներն են հայրենիքին դավաճանելը, ահաբեկչական գործողություն կազմակերպելու փորձը, անօրինական զինված կազմավորումներ ստեղծելը, առանձնապես խոշոր չափերով պետական սեփականության հափշտակումը, թմրամիջոցներ տարածելն ու պահելը, պաշտոնեական ծառայությունների վերազանցումը ռազմական դրության պայմաններում։

Ամբաստանյալի դատապաշտպան Արիֆ Շամեդովի խոսքերով ասած, Հուսեյնովն ինքը իրեն մասամբ է մեղավոր ճանաչում միայն մեղադրանքի երկու կետով՝ ադրբեջանա-ռուսական սահմանն անցնելու եւ կեղծ փաստաթղթերով Ռուսաստանի տարածքում բնակվելու եւ անօրինականորեն զենք պահելու մեջ։

ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄ

«Արմենիա» հյուրանոցային համալիրի աստղային ժա՞մն է

Սփյուռքահայը կգնի, իսկ միջազգային ընկերությունը կղեկավարի

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

«Արմենիա» հյուրանոցային համալիրը միջազգային մրցույթով մինչեւ հուլիսի 31-ը կսեփականաշնորհվի։ Արդեն հայտնի է, որ կառավարական հանձնաժողովն ավարտում է մենաշնորհային բանակցությունները սփյուռքահայ ձեռներեցի (ըստ Խավաստի աղբյուրների Բենո Թոնդյանի) հետ։ Օրերս հյուրանոցային համալիրի սեփականաշնորհման ընթացքում ձեռք բերվեց կարեւոր համաձայնություն։ Նյու Յորքում տեղի ունեցած խորհրդի նիստում «Մարիոտ ինտերնեշընլ» ընկերության բաժնետերերը քվեարկությամբ վավերացրին մի որոշում, որի համաձայն հյուրանոցային բիզնեսում առաջատար համարվող այս ընկերությունը պատրաստ է նոր սեփականատիրոջ համար. ա) ստանձնել «Արմենիայի» ղեկավարումը, բ) նպաստել հյուրանոցային համալիրի վերակառուցմանն ու վերակազմավորմանն անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների ներգրավմանը տրամադրելով անհրաժեշտ բանկային երաշխիքներ, գ) սեփականաշնորհման գործընթացին անմիջական ֆինանսական մասնակցություն բերել։

Արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարի գլխավոր խորհրդական Վարդան Վարդանյանն «Ազգի» համար մանրամասնեց «Մարիոտ» ընկերության հետ ձեռքբերված այս համաձայնությունը։ «Մարիոտը» աշխարհի որեւէ երկրում փաստացի չունի անմիջական սեփականություն, նա իրականացնում է հյուրանոցային համալիրների կառավարումը։ Այսինքն հյուրանոցների սեփականատերերը պայմանագիր են կնքում անդրազգային այս ընկերության հետ, որն էլ պայմանագրային հիմունքներով իրականացնում է դրանց գործունեությունը։

Տես ➧ էջ 2

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄ

«Արմենիա» հյուրանոցային համալիրի աստղային ժա՞մն է

Սկիզբը էջ 1

«Մերի Լինչի» միջնորդությամբ «Արմենիա» հյուրանոցային համալիրը միջազգային մրցույթով սեփականաշնորհելու բանակցությունների շրջանակում այն անձը, որը դիմել էր ՀՀ կառավարությանը՝ «Արմենիան» գնելու առաջարկով, իբրեւ իր ծրագրի բաղկացուցիչ մաս նշել էր, թե ինքը պատրաստվում է մասնավորեցումից հետո «Մարիոտին» հանձնել հյուրանոցի ղեկավարումը, վերջինս էլ միջազգային չափանիշներին համապատասխան կվերակառուցի այն: Որոշակի հապաղումից հետո «Մարիոտի» համաձայնությունը ձեռք բերվեց: Նախարարի գլխավոր խորհրդականը բարձր գնահատեց այս պայմանավորվածությունը, որովհետեւ «Մարիոտը» վստահելի հանրահայտ գործընկեր է, եւ նրա ղեկավարմամբ հնարավոր է հուսալ ժամկետներում «Արմենիա» հյուրանոցային համալիրը դարձնել բարձրակարգ՝ ըստ ամենայնի, 4-5 աստղանի հյուրանոց: Մեր այն հարցին, թե «Արմենիան» միջազգային չափանիշներով ինչպես է գնահատվում, Վարդան Վարդանյանն ասաց. «Ցավոք սրտի, «Արմենիան» իր քարտերի վրա նշում է աստղերի ինչ-որ թիվ, բայց միջազգային պահանջները շատ խիստ են, այնտեղ ամեն ինչ ազդում է աստղայնության վրա՝ սկսած զուգարաններից, ծորակների վիճակից, հեռուստատեսության ալիքների թվից, վերջացրած հյուրանոցին կից մատուցվող ծառայությունների քանակով եւ ենթակառուցվածքներով»: Միով բանիվ, «Արմենիան» առայժմ աստղազուրկ է:

Սեփականաշնորհման նախարարությունում հաստատեցին, որ հուլիսի 31-ին պետք է ավարտվի «Արմենիայի» մասնավորեցման գործընթացը, որից հետո «Մարիոտը» նոր սեփականատիրոջը կներկայացնի ծրագիր՝ ի՞նչ է պետք վերակառուցել եւ ի՞նչ ուղղությամբ: Ամենակարեւորը ֆինանսական ներդրումների չափն է, որոնց շնորհիվ հյուրանոցային համալիրում կստեղծվեն միջազգային չափանիշներին համապատասխան պայմաններ: «Մարիոտն» արդեն պատրաստակամություն է հայտնել, բացի ղեկավարումից, ստանձնել նաեւ հյուրանոցի աշխատակիցների վերապատրաստման ծախսերը: Արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարի գլխավոր խորհրդականը նշեց, որ «Արմենիայի» աշխատակիցները մտավախություն ունեին, թե նոր կառավարիչներն իրենց «ցտեսություն» կասեին՝ հավաքելով նոր կազմ: Բայց «Մարիոտի» օրերս կայացած խորհրդի նիստում հայտարարվել է, թե սեփականաշնորհումից հետո կադրային մեծ փոփոխություններ չեն կատարվի, այլ կբարձրացվի աշխատողների որակավորումը:

Անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների ներգրավման համար «Մարիոտի» կողմից տրամադրվող բանկային երաշխիքները վճռորոշ են, որովհետեւ որքան բարձր է տվյալ ընկերության վարկը եւ հեղինակությունը, այնքան դյուրին է միջազգային ֆինանսական տարբեր կազմակերպություններից եւ բանկերից հնարավորին չափ ցածր տոկոսադրույքներով վարկեր ստանալը: «Մեր նախարարությունը ոչ միայն արդյունաբերությամբ եւ առեւտրով է զբաղվում, այլեւ տուրիզմով: Այս գործարքը հնարավորություն կտա Հայաստանում ստեղծել միջազգային բարձրակարգ սպասարկում եւ ծառայություններ ապահովող մի հյուրանոց: Մենք հնարավորություն ունենք կարծիքներ իմանալու Հայաստան այցելածներից մեր հյուրանոցների վիճակի մասին. դժբախտաբար, այդ կարծիքները բնավ մեր օգտին չեն: Եթե առաջնորդվենք հինգ միավորանոց համակարգով, ապա Հայաստանի հյուրանոցային ներկա բիզնեսին եւ սպասարկման ծառայություններին տրվող օտարերկրացիների գնահատականը երեքից ցածր է: Ուստի մենք համարում ենք, որ «Մարիոտի» գործունեության շնորհիվ Հայաստանում կզարգանա զբոսաշրջիկությունը եւ հնարավոր կլինի արտահանել ծառայություններ: Տուրիզմի զարգացումը կառավարության քաղաքականության ուղղություններից մեկն է», ընդգծեց Վարդան Վարդանյանը:

Այսպիսով, «Արմենիա» հյուրանոցի սեփականատեր դառնալու հավակնորդը լուծեց իր խնդիրը «Մարիոտ ինտերնեշընլի» հետ, մնում է հուլիսի 31-ին ավարտել բանակցությունները ՀՀ կառավարության, ավելի ստույգ՝ միջազգային մրցույթով սեփականաշնորհման խնդիրներով զբաղվող հանձնաժողովի հետ, որի կազմում են ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի, սեփականաշնորհման եւ տնտեսական ու կառուցվածքային բարեփոխումների նախարարները: Ըստ որոշ աղբյուրների, «Արմենիա» հյուրանոցային համալիրի համար առաջարկվում է շուրջ 13 մլրդ դոլար, որը կմտնի բյուջե, իսկ հյուրանոցը «Մարիոտի» շնորհիվ առավելագույն բարենպաստ պայմաններով կապիտալ ներդրումներ կստանա՝ մերձենալով իր աստղային ժամին: Բիզնեսը քաղաքակիրթ կանոններով ներթափանցում է Հայաստան, եթե ունես ազատ միջոցներ, ապա կարող ես դառնալ սեփականատեր, բայց հաջողության բանալին այդ սեփականությունը մասնագիտացված ընկերությունների տնօրինությանը հանձնելն է:

ՄԱՔՍԱՅԻՆ

Ուղեւորն այլեւս պոտենցիալ հանցագործ չէ

Արդեն մի քանի օր է, ինչ մաքսային վարչության պետ է նշանակվել Հուսիկ Գեւորգյանը եւ արդեն փորձում է որոշ նորամուծություն մտցնել: Այսուհետ «Զվարթնոց» օդանավակայանի ուղեւորների մաքսային սպասարկումը կատարվելու է նոր կարգով: Մաքսակետում գործելու են «Կարմիր» եւ «Կանաչ» միջանցքներ: «Կարմիր» ուղին ընտրելու դեպքում քաղաքացին լրացնելու է մաքսային հայտարարագիր, նշելու է ուղեբեռում եղած մաքսատուրքերի եւ հարկման ենթակա ապրանքատեսակները: «Կանաչ» ուղին մաքսային ձեւակերպումներ չպահանջող ապրանք տեղափոխող քաղաքացիների համար է, որոնք չեն լրացնելու նաեւ մաքսային հայտարարագիր: Մաքսային սահմանը հատելիս ուղեւորն ազատ է իր ընտրության մեջ, սակայն երկընտրանքի դեպքում պետք է օգտվի «Կարմիր» միջանցքից: Պարտադիր հայտարարագրման ենթակա են համարվում թանկարժեք մետաղները, բնական թանկարժեք քարերը անմշակ եւ մշակված տեսքով, որոնք գերազանցել են 500 ԱՄՆ դոլարը, ինչպես նաեւ պատմական արժեք ներկայացնող արվեստի գործեր, զենք, թմրանյութեր, դեղորայք եւ այլն: Հանրապետություն կարելի է առանց մաքսատուրքի վճարման ներմուծել ապրանքներ եւ առարկաներ, որոնց ընդհանուր արժողությունը 500 ԱՄՆ դոլարի համարժեք է, այդ թվում սուրճ 1 կգ, սպիրտ եւ ալկոհոլային խմիչքներ 2 լ-ից ոչ ավելի, ծխախոտ ոչ ավելի, քան 20 տուփ: Ուղեւորն իրավունք ունի առանց որեւէ փաստաթղթի առկայության հանրապետությունից արտահանել 10 հազար դոլար, իսկ ներմուծել անսահմանափակ քանակության կանխիկ արտարժույթ: «Կանաչ» ուղին ընտրելու դեպքում մաքսային սահմանով տեղափոխելիս հիշյալ հայտարարագիրը չի լրացվելու: Օգտվելով առիթից, փորձեցինք մաքսային համակարգի հետագա գործունեության վերաբերյալ մանրամասն տեղեկանալ նոր պետ Հուսիկ Գեւորգյանից, սակայն վերջինս նախընտրեց լրագրողների հետ հանդիպել երեք ամիս հետո:

Օդանավակայանում էր նաեւ տրանսպորտի նախարար Երվանդ Զախարյանը, որն ի պատասխան մեր հարցի տեղեկացրեց, որ «Հայկական ավիաուղիների» միջազգային մրցույթով սեփականաշնորհում մոտ ժամանակներում չի լինելու: Ըստ Զախարյանի, կան տարբեր առաջարկներ, որոնց քննարկումից հետո միայն որոշում կկայացվի, հավելելով, որ «Հայկական ավիաուղիների» սեփականաշնորհման գործում մենք սխալվելու իրավունք չունենք: Մեր հարցին, թե ինչով է պայմանավորված ինքնաթիռ գրավ դնելը, նախարարն ասաց, որ «արտառոց ոչինչ չի եղել: Աշխարհում ընդունված կարգ է. ինչ-որ բան պետք է գրավ դնել, վարկ ստանալ ընդհանուր աշխատանքները կազմակերպելու համար»:

Ի դեպ, մաքսային գոտում այսուհետ ուղեւորներին նախապես կբաժանվեն հիշեցման թերթիկներ, ըստ որոնց ուղեւորը կկարողանա կողմնորոշվել, թե որ միջանցքով անցնի:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՓԱՐՅԱՆ

Քամուց առավել տուժել է Սեւանի հիվանդանոցը

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հուլիսի 5-ին ժամը 17 անց 30-ից 18-ի սահմաններում, օդերեւութաբանական կանխատեսումների համաձայն, Սեւան քաղաքում գրանցվել է 35 մ/վրկ ուժգնությամբ քամի, որից առավել տուժել է Սեւանի «Հիվանդանոց» պետական ձեռնարկությունը: Քամին պոկել է հիվանդանոցի 3 մասնաշենքերի տանիքների 600 մ մակերես գրավող մետաղյա եւ կղմինդրյա ծածկերը եւ շպրտել շենքից 100-150 մ հեռավորության վրա: Կոտրվել են լուսամուտների ապակիներ, տեղաշարժվել են միջնորմներ: Ուժգին քամուց տապալվել են նաեւ դեկորատիվ ծառեր:

ՀՀ արտակարգ իրավիճակների վարչության Գեղարքունիքի մարզպետարանի եւ Սեւանի քաղաքապետարանի համապատասխան հանձնաժողովների ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ տարերային աղետի հետեւանքով Սեւանի «Հիվանդանոց» պետական ձեռնարկությանը հասցվել է շուրջ 7 մլն դրամի վնաս:

Ջրամատակարարումը այսօր Երեւանի ամենակարեւոր խնդիրն է

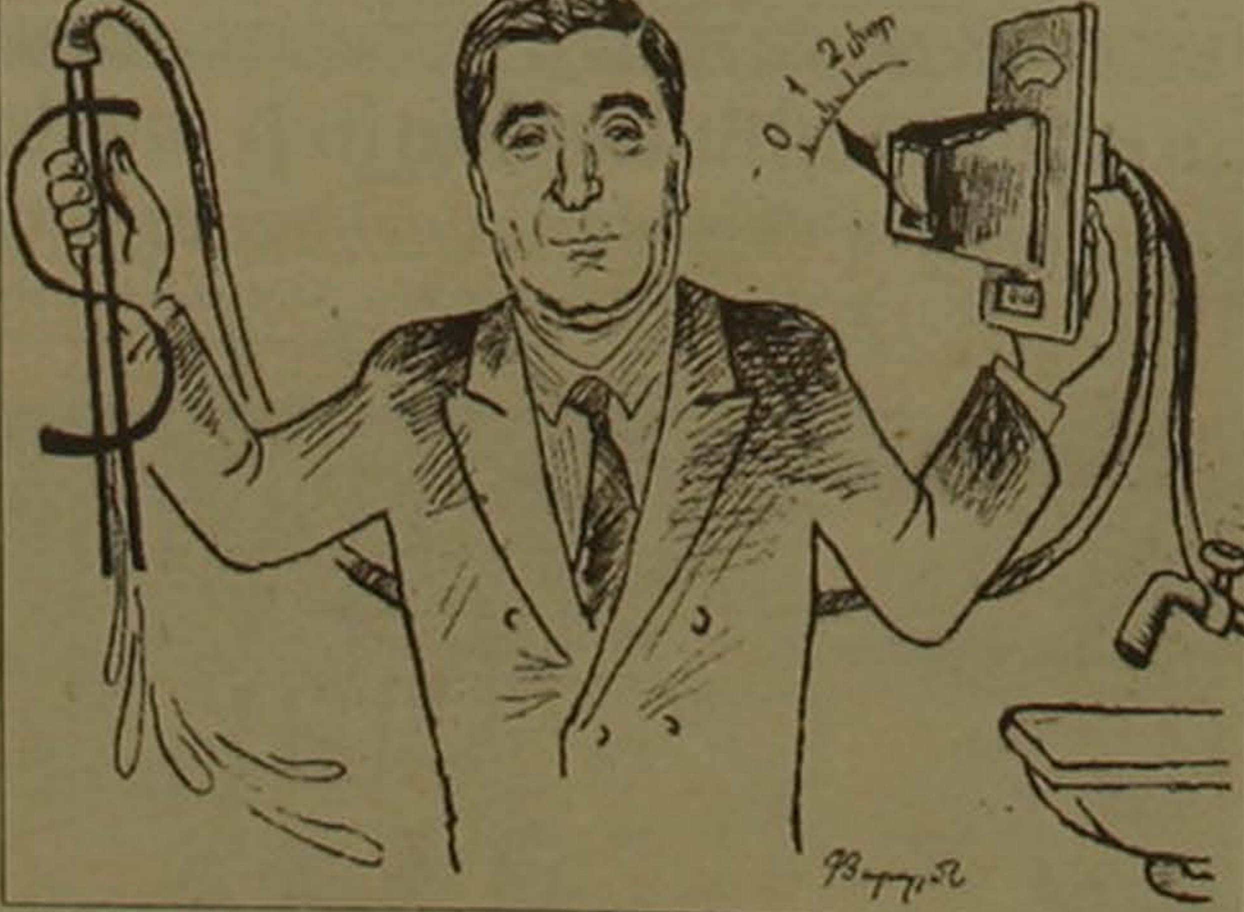

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ես քաղաքի սոցիալական խնդիրների լուծման հարցում առաջնայնություններ չունեմ, բոլոր խնդիրները առաջնահերթ են: Սակայն այսօրվա դրությամբ ամենակարեւորը Երեւանի ջրամատակարարման խնդրի լուծումն է»: «Նոյյան տապանի» թղթակցի հետ զրույցում հայտարարեց Երեւանի քաղաքապետ Սուրեն Աբրահամյանը, որի ներկայությամբ հուլիսի 14-ին Երեւանի Նոր Նորքի համայնքում շահագործման հանձնվեց ոռոգման համակարգը: Պրն Աբրահամյանը շնորհակալություն հայտնեց Սոցիալական ներդրումների հայկական հիմնադրամին (ASIF), որն իրականացրել է տվյալ նախագիծը: Նա նշեց, որ ոռոգման համակարգի գործարկմամբ կարելի է լուծել նաեւ այն հարցերը, որոնք կապված են խմելու ջրի խնայողության հետ, որը հաճախ ծախսվում է նաեւ ոռոգման կարիքների համար:

Նոր Նորքի համայնքի ներկայացուցիչները, հիշեցնելով, որ քաղաքի այս շրջանը ամենականաչապատվածներից մեկն է եղել, նշեցին, որ վերջին հինգ տարիներին ջրի պակասի հետեւանքով կտրուկ կրճատվել է Նոր Նորքի կանաչ տնկարկների մակերեսը:

Կանաչ գոտու վերականգնման ոռոգման համակարգի շինարարության հետ կապված ծրագրի առաջին մասն իրականացվել է մեկ տարի առաջ: Այն ժամանակ ASIF-ը 2540 մ ոռոգման խողովակաշար անցկացրեց Նոր Նորքի 5-րդ եւ 6-րդ զանգվածների տարածքում: Ներկայումս դրան ավելացել է եւս 3000 մ խողովակաշար 1-ին, 2-րդ եւ 3-րդ զանգվածների տարածքում: Այսպիսով, ոռոգվող հողերի ընդհանուր մակերեսը հասցվեց 90 հեկտարի:

Երեւանի քաղաքապետն ընդգծեց, որ ջրամատակարարման պրոբլեմը պահանջում է ոչ միայն կապիտալ ներդրումներ ցանցի վերակառուցման համար, այլեւ ջրի խնայողության ռեժիմ: Ըստ նրա, 1998 թ. օգոստոսին կանցկացվի ջրահաշվիչների տենդեր, որին կմասնակցեն նաեւ հայկական ձեռնարկություններ, մասնավորապես՝ Երեւանի ժամացույցի գործարանը եւ Երեւանի ռելեի գործարանը: Հաշվիչները շահագործման կհանձնվեն 1999 թ.-ից սկսած:

ԼՂՀ

Կփոխհատուցվեն քաղաքացիների ավանդները

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԼՂՀ կառավարության հուլիսի 14-ի նիստում քննարկվեց ԼՂՀ ազգային բանկ «Արցախբանկում» քաղաքացիների 1993 թ. արժեզրկված ավանդների նախնական փոխհատուցման հարցը:

Համաձայն ԼՂՀ նախագահի 1998 թ. հունիսի 20-ի «ԼՂՀ Ազգային բանկ, «Արցախ բանկ»»-ում ԼՂՀ քաղաքացիների 1993 թ. արժեզրկված ավանդների նախնական փոխհատուցման մասին» հրամանագրի, մինչեւ հանրապետության քաղաքացիների խնայողությունների վերականգնման ու պաշտպանության մասին համապատասխան օրենքի ընդունումը ԼՂՀ կառավարության որոշմամբ հաստատվեց հիշյալ կարգը:

Առաջնահերթ կարգով նախնական փոխհատուցման ենթակա են մինչեւ 1923 թ. ծնված ավանդատուների 1993 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ գործող ու դրանից հետո փակված ավանդային հաշիվները: «Արցախբանկին» հանձնարարվեց ավանդային հաշիվների նախնական փոխհատուցման գումարները վճարել 1998 թ. օգոստոսի 1-ից:

Հաստատված կարգի համաձայն, ավանդի նախնական փոխհատուցումը կատարվելու է մեկ ռուբլու դիմաց 25 դրամի չափով:

Մասնավորեցում Երեւանի ֆոնդային բորսայում

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Արաքս», «Ալմաստ» եւ «Արթիկտուֆ» ՓԲ ընկերությունները ՀՀ կառավարության որոշումով սեփականաշնորհվելու են ՀՀ կամ արտասահմանյան որեւէ ֆոնդային բորսայում բաժնետոմս[illegible] նրանում գործող բրոքերի ընտրության համար մշակվել են չափանիշներ: Սակայն մասնագետների կարծիքով, ձեռնարկությունների մասնավորեցումն ամենայն հավանականությամբ կկայանա Երեւանի ֆոնդային բորսայում:

Ինչպես հաղորդեցին ՀՀ սեփականաշնորհման նախարարությունից, առայժմ պատրաստ են միայն «Արաքս» կոշիկի ֆաբրիկայի գնահատման տվյալները, մնացած երկուսի տվյալները շուտով կներկայացվեն կառավարությանը: Կառավարության կողմից արդեն կանոնակարգվել է բորսայում իրականացվելիք մասնավորեցման մեխանիզմը:

Սեփականաշնորհման ամսաթիվը եւ վճարման միջոցների ընտրության (սերտիֆիկատով թե դրամով) հարցը կլուսաբանվեն ամեն մի օբյեկտի մասին առանձին որոշման մեջ: Մասնագետների կարծիքով, սեփականաշնորհման ձեւի եւ տեղի փոփոխությունը չպետք է անդրադառնա վճարման միջոցների ընտրության վրա, հատկապես, եթե սեփականաշնորհումը կայանալու է հայաստանյան բորսայում եւ ոչ միջազգային մրցույթով:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէնութիւն / հեռ. 562863
Համակարգչային
ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային ցարուածքը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն
վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ԱՍՈՒԼԻՍ

Սոցապ նախարարի մասը հասարակության զարկերակի վրա է

Երեկ Գագիկ Եգանյանը, սոցապ նախարարի կարգավիճակում առաջին անգամ, հանդիպման էր հրավիրել լրագրողներին, եւ անելիք, համապատասխանաբար, շատ ուներ: Վարչապետն, ինչպես պարզվեց, հաստատել է նախարարության նոր կառուցվածքը, սոցիալական քաղաքականության տարբեր ոլորտների, այդ թվում ընտանեկան նպաստների համակարգի վերաբերյալ ընդունվել են «քաղաքական որոշումներ»: Սոցիալական ոլորտն, ըստ նախարարի, հասարակության կյանքի ամենազգայուն բնագավառներից է, եւ «18 անգամ չափելուց, 1 անգամ կտրելուց» հետո, նախկին 162 հաստիքային միավորի սահմաններում, նախարարության կազմում ավելացել է 3 նոր ստորաբաժանում. ամփոփ վերլուծական վարչություն (որի նպատակը գործող ստորաբաժանումների աշխատանքի համակարգումն է, վիճակագրական, հետազոտական եւ վերլուծական բազայի ստեղծումը), սոցիալական ապահովագրության վարչություն (որը զբաղվելու է ապահովագրական ծրագրերի հաստատման եւ օրենսդրական դաշտի ձեւավորման խնդիրներով), եւ վետերանների հարցերով զբաղվող ստորաբաժանում:

Սոցիալական քաղաքականության առաջնային ուղղությունը ընտանեկան սոցիալական ապահովության ծրագիրն է: Այս ծրագրի նպատակային հասցեական եւ արդարացի, ասել է թե պետության սահմանափակ միջոցները իրոք հասցեագրվեն առավել կարիքավորներին: Կարիքավորության գնահատումը, սակայն, ճշգրիտ գիտություն չէ, եւ 40-70 տոկոս կազմող ստվերային տնտեսության պայմաններում հնարավոր չէ առաջնորդվել բացառապես եկամուտների ցուցանիշով: Ուստի իբրեւ սոցիալական արդարության «գործիք» ընտրվել եւ մշակվել է ընտանեկան նպաստների համակարգը, որը կփոխարինի երեխաներին տրվող նպաստների եւ քաղաքացիներին հատկացվող փոխհատուցումների ներկայումս գործող համակարգին: Վերջինից օգտվում են 300 հազար երեխաներ եւ 170 հազար քաղաքացիներ, որոնց մի մասը դուրս կմնան նոր համակարգից, հետեւաբար, դժգոհությունները անխուսափելի են: Ըստ այդմ, «Փարոսի» այսպես կոչված «մայր» ցուցակներին զուգահեռ, համայնքների ավագանիներին հնարավորություն կտրվի կազմել կարիքավոր ընտանիքների լրացուցիչ («հրապարակային եւ թափանցիկ») ցուցակներ, որտեղ կընդգրկվեն «Փարոսից» ինչ-որ պատճառով դուրս մնացածները: Ընտանեկան նպաստները ծրագրված է շրջանառության մեջ դնել հոկտեմբերի 1-ից, սակայն տեխնիկական եւ այլ նկատառումներով համակարգի ներդրումը կարող է հետաձգվել մինչեւ հունվարի 1-ը (պրն Եգանյանի կարծիքով, նոր բյուջեն առավել նպաստավոր կարող է լինել նպաստների չափի առումով): Պետական նպաստների վերաբերյալ օրենքի նախագիծը լրամշակվում է եւ շուտով պատրաստ կլինի:

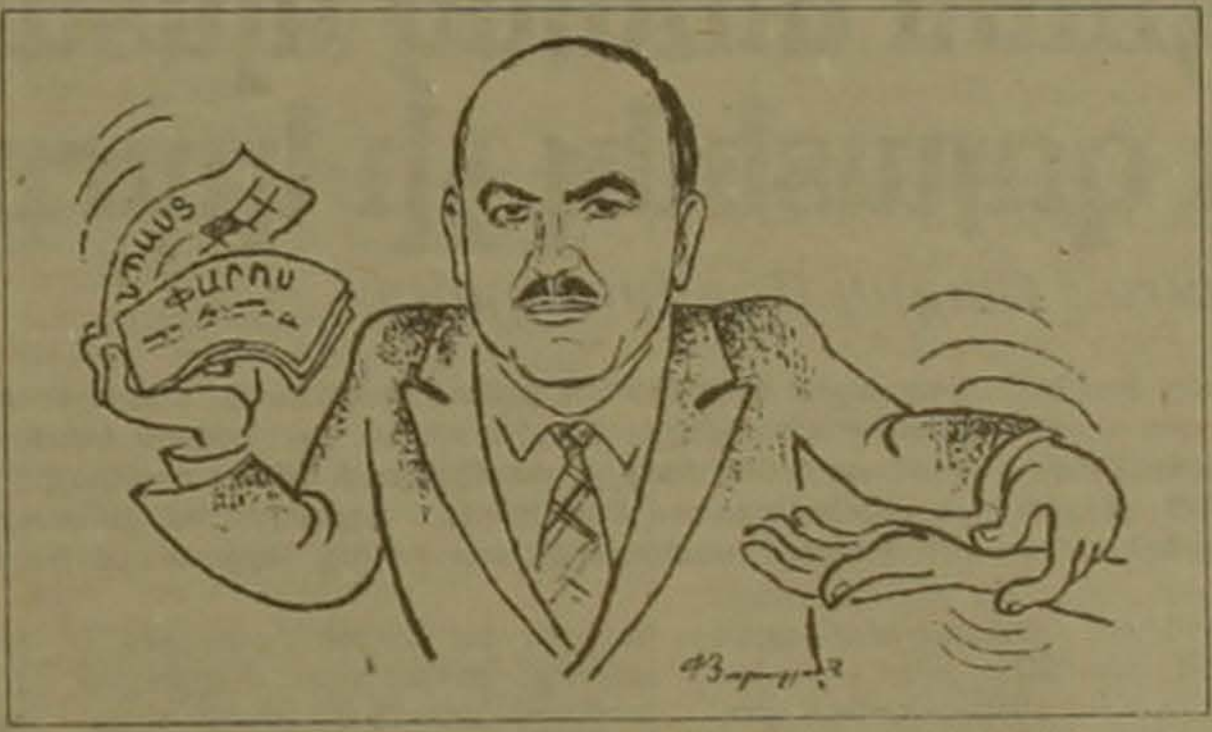

Նախարարության [illegible] մյուս կարեւոր ուղղությունը սոցիալական քաղաքականության օրենսդրական ապահովումն է: Պարտադիր սոցիալական ապահովագրության ծրագիրը, օրինակ, կառավարության քննարկմանը կներկայացվի սեպտեմբերին, կենսաթոշակային ապահովագրության ռազմավարությունը՝ տարեվերջին: Զբաղվածության մասին օրենքի նախագիծը քննարկվել է երեք շաբաթ առաջ: Վերջինիս համաձայն, գործազրկության սահմանումը կախված չէ աշխատանքային ստաժից: Նախարարությունը մտադիր է ակտիվ քաղաքականություն որդեգրել այդ ոլորտում՝ ոչ միայն արձանագրել գործազրկությունը, այլեւ օգնել գործազուրկներին աշխատանք գտնելու: Քայլեր կարվեն նրանց ուսուցման, վերամասնագիտացման ուղղությամբ: Բյուջեում 60 մլն դրամ է նախատեսված «ինքնազբաղվածության», 30 մլն դրամ վերամասնագիտացման ծրագրերի համար:

Նոր մոտեցումներ են որդեգրված հաշմանդամների հիմնախնդիրների հարցերում: Հաշմանդամության սահմանման հիմքում դրվելու է քաղաքացու իրեն հասարակության լիարժեք անդամ ինքնադրսեւորվելու հնարավորությունը: Մշակվում են եւ մինչեւ տարեվերջ կառավարություն կներկայացվեն հաշմանդամների վերականգնման, միայնակ տարեցների տնային սպասարկման ծրագրերը:

Փախստականների հիմնահարցերում գլխավոր շեշտադրումը կլինի նրանց կացարաններով ապահովելը, մնացածն ածանցյալ է, ասաց նախարարը: Նախարարությունը ձգտում է շարժվել փախստականների զբաղեցրած «ապօրինի» բնակարաններն օրինականացնելու, այսինքն, սեփականաշնորհելու ճանապարհով (այսօր փորձ է արվում վտարել նրանց այդ բնակարաններից): Փախստականների մասին օրենքի նախագիծն արդեն իսկ ընդունվել է կառավարության կողմից եւ ընդգրկված է ԱԺ աշնանային մեծ օրակարգում: Նախարարության ուշադրությունից չեն վրիպել նաեւ կանանց իրավունքներին վերաբերող խնդիրները, որ արտացոլված են նրանց հասարակական դերի բարձրացմանն ուղղված գենդերային կոչվող ծրագրում: Չեն մոռացվել անօրինակ, թափառաշրջիկ երեխաների խնդիրները. ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի հետ մշակվում է եւ աշնանը կառավարության ուշադրությանը կներկայացվի երեխաների որդեգրման եւ խնամակալության ծրագիրը: Մի խոսքով, ինչպես հավաստեց նախարարը, նախարարության «մասը» հասարակության զարկերակի վրա է...

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՓՈՂՈՑՆԵՐ

Ափսո՞ս հարյուր միլիոնը

Կառավարությունը հարյուր միլիոն դրամ է հատկացրել Երեւանի քաղաքապետարանին՝ նորոգելու քաղաքի խոցերով պատված փողոցները: Արդյոք ծանրութեթեւ արվա՞ծ էր որոշում ընդունելուց առաջ: Իմաստ ունի՞ հսկայական միջոցների հատկացումը մի գործի, որ մարդիկ դեռ ավելի վաղ ժամանակներից սովոր են հատկացված գումարի մի մասը [illegible], աշխատանքներն էլ անորակ եւ անպատասխանատու ավարտել: Այս տարվա նախագահական ընտրությունների նախօրեին հապճեպ կատարված ասֆալտապատումը գումարներ քամուն տալու լավագույն օրինակ կարող է ծառայել. [illegible] զարկող փոսերը կիսատ-պռատ ծածկում էին, կոճի բելի բարակությամբ մազութ քսում փոսի եզրերին, ասֆալտը լցնում փոսը, վրայից ճզմում եւ վերջ:

Թույլ տվեք, բայց սա ոչ պակաս հանցագործություն է: Ո՞ւմ է պետք նման աշխատանքը: Ով եղել է Մոսկվայում, տեսած կլինի, թե ինչպիսի խնամքով են նորոգվում փողոցները: Հայաստանում ասֆալտի որակը բարձր չէ, որեւէ առավել ուշադիր պետք է լինել նորոգման ընթացքում: Իսկ ճանապարհներն իրոք սարսափելի տեսք ունեն, մանավանդ ծայրամասերում: Փորձեք անցնել Մայակովսկու կամ [illegible] փողոցներով, ծայրերում են: [illegible] կլինենք բոլոր առումներով: Նրանց միջեւ ընկած տասնյակ ու տասնյակ փողոցներ նույն վիճակում են եւ փորձանք մեքենաների ու հետիոտնի համար:

Քաղաքապետարանի հարգելի ղեկավարություն, երբ ի վիճակի չեք լինելու խստագույն հսկողություն սահմանել ասֆալտապատման աշխատանքների որակի վրա, երբ չի պահպանվելու ասֆալտապատման պարտադիր տեխնոլոգիան, որով կապահովվի որակն ու հուսալիությունը, ապա [illegible] հարյուր միլիոնի հատկացումը վիժված պետք է համարել:

ՌՈՒԲԵՆ ԲԱՂԴԱՅԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ-ՍՓՅՈՒՌՔ

Կանադահայ լրագրողի այցը

Մեկ շաբաթ Հայաստանում էր գտնվում Կանադայի թեմի թեմական խորհրդի անդամ, «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի Մոնրեալի վարչության, ինչպես նաեւ ՀԲԸՄ-ի, ՌԱԿ-ի եւ ԹՄՄ-ի անդամ, «Աբագա» շաբաթաթերթի աշխատակից Վահե Քեթլին:

Առաջին այցելությունը եղավ ԱԺ, ուր հանդիպեց ԱԺ նախագահի խորհրդական Վահագն Մկրտչյանի հետ: Պրն Մկրտչյանը քաջատեղյակ լինելով Կանադայի հայկական համայնքին, առաջարկներ արեց հետագա համագործակցության շուրջ: Պրն Քեթլին հնարավորություն ունեցավ մասնակցելու մեկ օրվա նիստին, ծանոթացավ պատգամավորների հետ: Քանի որ այդ օրը քննարկումներ էին գնում «Զենքի օրենքի» ընդունման շուրջ, պրն Քեթլին իր տեսակետը կիսեց պաշտպանության, ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Ռազմիկ Մարտիրոսյանի հետ: Երեկոյան ազգային հեռուստատեսության 1-ին ծրագրով ուղիղ եթերին մասնակցելու հրավեր ստացավ «Մարդը եւ օրենքը» հաղորդաշարի հեղինակ Տիրուհի Այվազյանի կողմից, որտեղ իր տեսակետն ու առաջարկն արեց «Զենքի օրենքի» ընդունման հարցի շուրջ:

Հաջորդ օրը պրն Քեթլին հրավիրված էր ՄԱԱ, ուր հանդիպում եւ ասուլիս էր կազմակերպված Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Գարեգին արք. Ներսիսյանի հետ: Շոշափվեցին բազմաթիվ հարցեր, հատկապես կապված քրիստոնեության 1700-ամյակի տոնակատարության եւ Երեւանի Մայր տաճարի կառուցման հետ: Պրն Քեթլինի կարծիքով, միթե չուներ միլիոնավոր դոլարներ ծախսել այդ չափերի եկեղեցի կառուցելու համար: Նա գտնում է, որ այդքան գումարը շատ ավելի օգուտ կտար սոցիալապես անապահով խավերի հոգսը թեթեւացնելու համար, իսկ տաճարը կառուցվեր ավելի ուշ եւ ավելի լավ նախագծով:

Մամուլի ազգային ակումբը հաջորդ օրը հրավիրեց լրագրողներին զրուցելու ու բանավիճելու Վահե Քեթլինի հետ: Երկուսուկես ժամ Հայաստանի լրագրողները զրուցեցին, իրենց հուզող հարցերի պատասխաններն ստացան ու մանրամասն ծանոթացան Կանադայի հայկական համայնքին, հայկական մշակութային միությունների ու կուսակցությունների դերին ու գործունեությանը:

Պրն Քեթլին իր հիացմունքը հայտնեց հայ լրագրողներին եւ համեմատական օրինակներ բերեց «Աբագա» խմբագրատան լրագրողների ու այդ մեկ շաբաթվա ընթացքում իրեն հանդիպած ու ծանոթացած լրագրողների մասին: Իր կարծիքով, հայաստանցի լրագրողները հերոսական աշխատանք են անում՝ առանց փոխադրամիջոցի մեկ միջոցառումից մյուսը վազելով, եւ 10-12 ժամ չանցած, օրվա նյութերը կարող ենք կարդալ համարյա բոլոր թերթերում, չնչին աշխատավարձով: Պրն Քեթլին կարծում է, շատ շուտով հնարավորություն կլինի կազմակերպել մեկ մեծ կոնֆերանս, ուր աշխարհի հայ լրագրողները հնարավորություն կունենան շփվելու եւ ծանոթանալու միմյանց:

«Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի վարչությունում հանդիպեց փոխտնօրեն Սամվել Ենգոյանին եւ գլխավոր ճարտարապետ եւ ծրագրերի պատասխանատու Արմեն Ջանունցին: Մանրամասն ուսումնասիրեցին Ստեփանակերտում կառուցվող ֆիզիկա-մաթեմատիկական գիշերօթիկ դպրոցի լրացուցիչ գծագրերը: Աշխատանքային հանդիպումից հետո պրն Քեթլին հյուրընկալվեց ՀՀՀ տնօրեն Րաֆֆի Հովհաննիսյանին եւ այդ ընթացքում խոսակցություն գնաց Կանադայի եւ ՀՀՀ-ի համագործակցության խնդրի շուրջ:

Յուրաքանչյուր թեքեյանցի իր պարտքն է համարում անպայման այցելել Երեւանում բացված Թեքեյան կենտրոն: Շրջելով կենտրոնի բոլոր սրահներով, Վահե Քեթլին հայտնեց իր հիացմունքը թե շենքի, թե հարմարությունների ու այն կազմակերպությունների կողմից վարձակալված տարածքների մասին, որոնք մեծ դեր կարող են խաղալ շինարարական պարտքերի մարման հարցում: Վահե Քեթլին ներկա գտնվեց ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության հերթական նիստին, որը նախագահում էր ատենապետ Հարություն Կարապետյանը: «Այդ լուրջ ժողովը մեծ տպավորություն թողեց ինձ վրա: Յուրաքանչյուր հարց քննարկվում էր շատ մանրակրկիտ, բոլորի կողմից», ասաց նա: Իմ հարցին, թե Կանադայում հարթվե՞լ է արդյոք ՌԱԿ-ի իրավիճակը, պրն Քեթլին պատասխանեց. «Դժբախտաբար այս շրջանում ՌԱԿ-ը բաժանվել է երկու մասի՝ մեկը Բեյրութի շրջանակն է, որը փորձում է դժվարություններ հարուցել թե սփյուռքի եւ թե հայրենիքի մեջ: Մյուս կողմն է նախկին Կենտրոնական վարչությունը, որ շարունակում է իր աշխատանքներն ատենապետ Հայկաշեն Ուզունյանի գլխավորությամբ: Մենք հույս ունենք, որ շատ շուտով կհարթվեն այս թյուրիմացությունները, եւ ՌԱԿ-ն իր բարձր դիրքում կկարողանա շարունակել ազգօգուտ աշխատանքները»:

Թե ինչ գործունեություն է տանում Կանադայի ԹՄՄ-ն, պրն Քեթլին պատասխանեց. «ԹՄՄ-ն լինելով ՌԱԿ-ի մշակութային թեւը, մշակութային աշխատանքներ է տանում տարբեր վարչական կազմով: Շենքը, որտեղ գտնվում է ԹՄՄ-ն, անմիջական հարեւան է ՀԲԸՄ մասնաճյուղին եւ Ալեք Մանուկյան «Արմեն-Քեբեկ» վարժարանին՝ մոտավորապես 600 աշակերտներով: Այդ երեք համայնքները միասին շատ կարեւոր գործ են անում գաղութի հայապահպանման գործում»:

23 տարի շարունակ լինելով «Աբագա» շաբաթաթերթի խմբագրական կազմի անդամ, միաժամանակ համակարգչով հավաքում եւ սպորտային բաժինն է մեկնաբանում Վահե Քեթլին: 2000 տպաքանակով թերթը բաժանորդին է հասցվում մեկ շաբաթում: Բացի հայերենից, թերթն ունի ֆրանսերեն եւ անգլերեն բաժիններ, որը եւ օգնում է խառն ամուսնություններից կազմված ընտանիքներին դառնալ թերթի բաժանորդ եւ միշտ պահպանել կապը մայր հայրենիքի հետ: Կանադայում ընթերցողները, եթե մի քիչ զորավիգ կանգնեն, ապա «Աբագա»-ն շատ կարեւոր դեր կխաղա ողջ սփյուռքում:

Հրաժեշտից առաջ Վահե Քեթլին հարցազրույց տվեց հայկական ազգային ռադիոյի «Հայաստանի ձայն» ծրագրին, որը սփռվում է աշխարհի 20 երկրներ: Պատմեց Հայաստանի այժմյան իրավիճակից իր ստացած տպավորությունների մասին:

Մեկ շաբաթվա այցելությունն ավարտվեց Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնում, ուր նրան ընդունեց դիվանապետ Ներսես արք. Պոզապալյանը: Սրբազանը հայտնեց, որ կաթողիկոսի երեք ամիսների բացակայությունը դժվարություններ է առաջացրել եւ Վեհափառի վերադարձից հետո այդ դժվարությունները կլուծվեն: Կասկածով խոսվեց, որ Մայր տաճարի շինարարությունը ժամանակին կավարտվի: Հիմնական խոսակցությունը վերաբերվեց Պոլսո պատրիարքությանը, որն այժմ դժվար իրավիճակում է հայտնվել, քանի որ թուրքական կառավարությունը միջամտում է ընտրություններին, ինչը դժվար կացության մեջ է դնում հայ համայնքին Պոլսում:

Ինչ տպավորություն ստացավ պրն Քեթլին հայ երիտասարդներից եւ ինչպիսին է տեսնում ապագան. «Երեք տարի անց նկատվում են շատ փոփոխություններ եւ առաջխաղացումներ: Դժվար է միանգամից անկախության տիրացած երկրին անմիջապես բարեփոխվել, ուստի մեկ-երկու սերունդ դեռ լուրջ անելիքներ ունի անկախության գործընթացի ճանապարհը հարթելու համար»:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ
ԹՄՄ լրատվության բաժին

digitised by A.R.A.R.@

հարցազրույց

Առողջապահությունն առանց պետական աջակցության գոյատեւել չի կարող

Ասում է նախարար Գագիկ Սամբուլյանը

Չնայած պետպատվերի կատարումը խստորեն վերահսկելու վճռականությանը, որ վերջերս դրսեւորում են առողջապահության ոլորտի պատասխանատուները, պետպատվերը շարունակում է մնալ «ոչ այն է առասպել, ոչ այն է իրականություն» տխուր կարգավիճակում: Խնդիրը բավական սրությամբ շոշափվեց կառավարության վերջին նիստում կոշտ գնահատականների առիթ տալով: Պետպատվերը, թերեւս, խոչընդոտվում է առաջին հերթին թերի ֆինանսավորմամբ, սակայն, առողջապահության նախարար Գագիկ Սամբուլյանի կարծիքով, ոչ պակաս կարեւոր սուբյեկտիվ գործոններ էլ կան, որ իրենց հերթին արգելակում են նպատակային ծրագրերի իրագործումը: Ստորեւ ներկայացնում ենք «Ազգի» թղթակցի հարցազրույցը նախարարի հետ առողջապահության համակարգի այս եւ այլ «կոշտուկների» վերաբերյալ:

– Պրն Սամբուլյան, գուցե իրավացի են «վայրի ազատականացման» ջատագովները, եւ պետպատվերը չափազանց մեծ շքեղությո՞ւն է Հայաստանի նման աղքատ երկրի համար:

– Պետությունը, ցավոք, ի վիճակի չէ ամբողջությամբ ապահովել բնակչության անվճար բուժսպասարկումը, սակայն բոլոր դեպքերում, ես կարծում եմ, առողջապահությունը պետական հոգածության առարկա պետք է լինի: Որեւէ երկրում, նույնիսկ ամենազարգացած, առողջապահությունն առանց պետական աջակցության չի կարող գոյատեւել: Նույնիսկ ԱՄՆ-ում, որտեղ ամենազարգացած առողջապահության համակարգ կա, սկսում են վերանայել իրենց հայեցակարգային մոտեցումները: Չկա մի երկիր, որ գոհ լինի իր առողջապահությունից: Նույն Միացյալ Նահանգները, Ֆրանսիան չեն համարում, թե իրենց առողջապահությունը լավագույնն է եւ բոլոր հարցերը լուծված են: Ուր մնաց Հայաստանը, որ փլուզման եզրին էր Խորհրդային Միության կործանումից հետո:

– Բայց Խորհրդային Միությունից, կարծես, վատ ժառանգություն չէր մնացել...

– Այո, բայց գոյություն ունեցող մեխանիզմները քանդվել էին: Ունեինք հիվանդանոցներ, բժիշկներ, որոնք իրենց մասնագիտական կարողություններով չեն զիջում մյուսներին: Բայց արդյոք այսօր մենք կարիք ունե՞նք այդքան հիվանդանոցների: Իհարկե՝ ոչ: Բժիշկների թիվն էլ, փաստորեն, ուռճացված էր: Սա մեզ համար այսօր արդեն մեծ պրոբլեմ է դառնում, եւ ես ուղղակի պետք է ասեմ, որ մշակվում է համակարգի ռացիոնալիզացման ծրագիր. յուրաքանչյուր հիվանդանոց էլեկտրաէներգիայի, ջրի, այլեւայլ ծախսերի աղբյուր է, որ ծանրանում է պետության բյուջեի վրա:

– Դա գործազրկության աճ չի՞ նշանակի՝ արդեն բժիշկների շրջանում:

– Խոսքը վարչարարության մասին չէ: Դա տեղի կունենա աստիճանաբար, մրցակցության ճանապարհով: Ժամանակն ինքն ի հայտ կբերի այն հիվանդանոցները, այն տնօրեններին, ովքեր կկարողանան ճիշտ կազմակերպել գործը, հիվանդների հոսք ապահովել, եւ կգոյատեւեն: Դառնալով ինքնուրույն կառավարվող մարմիններ, նրանք պիտի կարողանան լուծել իրենց հարցերը: Ուրիշ բան, որ պետպատվերի ֆինանսավորումն այսօր, իհարկե, ուշանում է, եւ դրա հետ կապված որոշակի դժվարություններ կան պետպատվերի իրականացման հարցում: Եթե պետպատվերի գումարները ժամանակին մուտք գործեն բուժհիմնարկներ, ապա գործի ճիշտ կազմակերպման դեպքում որեւէ պրոբլեմ չի լինի: Նույնիսկ այսօրվա՝ իրական արժեքին անհամապատասխան ցածր գներով, հիվանդանոցները կարող են դուրս գալ այս վիճակից: Ես համաձայն չեմ, երբ միշտ քննադատում, միշտ փնովում են բժիշկներին: Մենք ունենք շատ լավ բժիշկներ եւ շատ լավ մարդիկ, որոնց մասին չի ասվում եւ չի գրվում: Մեր թերթերը որեւէ վատ բան եթե լսում են, այնպիսի ոճով են գրում, կարծես առողջապահությունը կամ բժիշկն իրենց առաջին թշնամին է: Կան լրագրողներ, որ ի սկզբանե տրամադրված են, եւ նրանց կարծիքը փոխել հնարավոր չէ: Որեւէ մեկը չի ժխտում, որ պրոբլեմներ կան, շատ մեծ պրոբլեմներ. 70 տարի այս երկիրը հիմնված է եղել անվճար բժշկության սուտ գաղափարախոսության վրա: Բայց իրականում չի եղել այդ անվճար բժշկությունը: Բոլորս գիտենք, որ բժիշկներին փող տվել են, հիմա էլ են տալիս: Եթե բժշկի աշխատավարձը 5 դոլար է, ես ուղղակի բարոյական իրավունք չունեմ պահանջելու, որ նա վիրահատությունը ձրի կատարի: Սակայն խնդրի մյուս կողմն էլ կա. անընդունելի է, երբ բժիշկը «բազարի» մեջ է մտնում հիվանդի հետ կամ պետպատվերով հիվանդից փող է վերցնում:

– Ձեր ասուլիսում խոստացաք խիստ լինել այն տնօրենների նկատմամբ, որոնց ղեկավարած հիմնարկներում պետպատվերի իրականացումը կխոչընդոտվի: Վարչապետի հանձնարարականով ստեղծված հանձնաժողովները չարաշահումների դեպքեր արձանագրե՞լ են:

– Հանձնաժողովները գործում են, բացի այդ, Նախարարությունում ստեղծել ենք վերահսկողության ծառայություն, որն իրավունք ունի մտնել բոլոր հիմնարկները եւ համալիր ստուգումներ անցկացնել: Ստուգումներն ավարտվել են մանկական հանրապետական հիվանդանոցում, պրոկտոլոգիայի ինստիտուտում, շուտով կսկսվեն ստոմատոլոգիական հաստատություններում եւ մյուս հիվանդանոցներում ըստ ժամանակացույցի: Մանկական հանրապետական հիվանդանոցում վիճակն ընդհանուր առմամբ բարվոք է: Թերի բացահայտված թերացումների պատճառով տնօրենն ազատվել է, իսկ բժշկական եւ դեղորայքային վերահսկողության գծով տեղակալներին նկատողություն է հայտարարվել: Տնօրենությունն իր հերթին կարգապահական տույժերի է ենթարկել վերակենդանացման բաժանմունքի վարիչին, երկու քույրեր ազատվել են աշխատանքից: Վիճակն ավելի վատ էր պրոկտոլոգիայի ինստիտուտում, որտեղ նույնիսկ բացակայել է պետպատվերի ցուցակը, պետպատվերով բուժվելու իրավունք ունեցող հիվանդներից վճարումներ են պահանջվել, որոշ բաժանմունքներում խախտվել է ախտահանման ռեժիմը, բայց մեր նպատակը միայն պատժելը չէ. խնդիրը նաեւ տեղերում եղած պրոբլեմները պարզելն է: Պետպատվերի նպատակային ծրագրերը լիակատար չեն եւ չէին կարող լինել, քանի որ մենք ուզում ենք ֆինանսավորել ավելի շատ, քան կարող ենք, եւ ստուգումներն ի հայտ են բերում նաեւ այդ ոլորտում առկա բացերը: Բոլոր դեպքերում, լուրջ խախտումների հեղինակները պատժվելու են. ես խոստանում եմ ձեզ տալ այդ մարդկանց անունները: Որեւէ հեղինակություն չպետք է խուսափի պատասխանատվությունից: Ես արդեն հոգնել եմ բոլոր հարվածներն ինձ վրա ընդունելուց: Տնօրենները եղած միջոցներով պետք է կարողանան աշխատեցնել իրենց հիվանդանոցները. ինչո՞ւ նույն ֆինանսավորման դեպքում մի հիվանդանոց լավ է աշխատում, մյուսը՝ վատ: Ուրեմն, խնդիրը մենեջմենտն է, իրավիճակին տիրապետելը: Հիվանդանոց կա, որ մեկ տարվա ընթացքում ոչ մի անգամ դեղ չի գնել, թեեւ պետպատվերի համար գումարներ ստացել է:

– Բնակչության հետ ուղիղ հեռախոսակապը գործո՞ւմ է, քաղաքացիներից ահազանգեր ստացե՞լ եք:

– Շատ քիչ: Գուցե պատճառն այն է, որ մարդիկ հավատը կորցրել են: Բացի դրանից, մոտ մեկ ամիս նախարարության հեռախոսներն անջատված էին (կաբելներն էին փոխում), գուցե դա էլ իր դերն է խաղացել: Բաց դռների օր էլ ունենք եւ ամեն շաբաթ ընդունում ենք քաղաքացիներին, բայց հիմնականում գալիս են դեղորայքի կամ բուժման խնդրանքով, ոչ թե չարաշահումների մասին խոսելու: Կրկնում եմ՝ ես ինձ (կամ կառավարությանը) պատժիչի դերում չեմ տեսնում, բայց ինչ-որ քայլեր պիտի արվեն: Ժողովուրդն ինքն էլ պետք է իմանա իր իրավունքները եւ տեր կանգնի դրանց: Եթե ինքներս չհավատանք պետպատվերին, մեզ ոչ ոք չի օգնի:

– Բայց պետպատվերին ոչ միայն ժողովուրդը, այլեւ ձեր համակարգի աշխատակիցները չեն հավատում: Պետպատվերի համար նախատեսված 35 տոկոսի ամենամսյա կանխավճարները վճարվո՞ւմ են:

– Վճարվում են: Բայց եթե 100 տոկոսով էլ ֆինանսավորվենք, համոզված եմ, պրոբլեմներ դարձյալ լինելու են: Խնդիրը միայն ֆինանսավորումը չէ: Շատ-շատերը պիտի հասկանան, որ նույն ձեւով, ինչպես աշխատել են 5 տարի առաջ, այսօր չի կարելի աշխատել, պետք է փոխեն աշխատանքի ոճը: Բժիշկը տնօրենի ենթական կամ «շահագործման օբյեկտը» չէ: Տնօրենները պետք է հասկանան, որ ճիշտ տնտեսավարման դեպքում հիվանդանոցը կարելի է պահել վճարովի ծառայությունների հաշվին, որոնցից բժիշկը պետք է իր պարտադիր մասնաբաժինն ունենա: Այսօր հաճախ ասվում է, թե բժշկի աշխատավարձը չի վճարվում: Այդպես չէ: Բժիշկն այսօր եկամտի երկու աղբյուր ունի. բյուջեից եկող գումարներ եւ վճարովի ծառայություններ: Բաժանմունքի եւ գլխավոր բժշկի միջեւ պետք է պայմանագիր կնքվի, որ գոյացած գումարների 40, 50, 60 տոկոսը վերադառնա բաժանմունք՝ նույն բժիշկներին ու քույրերին հավելյալ աշխատավարձ տալու համար: Դրանք փոքր գումարներ չեն: Սակայն այսօր այդ բանը, 1-2 հիվանդանոցից բացի, ոչ մի տեղ չի արվում: Մենք սա էլ ենք ստուգելու: Թե չէ՝ ինքներս մեր բժիշկներին անպաշտպան խավ ենք դարձրել: Բժիշկը չպետք է մատակարարման մասին մտածի, նրա գործը բուժելն է, իսկ մատակարարումն ադմինիստրատորի խնդիրն է: Մինչդեռ մեզ մոտ հակառակն է: Այսօր մեր առաջնահերթ խնդիրներից մեկը մենեջմենտն է, կառավարման արդյունավետացումը:

– Տեղական ինքնակառավարման օրենքի ընդունումից առողջապահական օբյեկտները հանձնվեցին մարզպետարանների տնօրինմանը: Դա հակասությունների չի՞ բերում մասնավորապես ֆինանսավորման բնագավառում, եւ առողջապահությունը հերթական անգամ չի՞ հայտնվում աղքատ ազգականի վիճակում:

– Առողջապահությունն այն բնագավառն է, որ պետք է առավելագույնս կենտրոնացված լինի: Սակայն, դժբախտաբար, համակարգի միայն մի ոլորտն է կենտրոնացված, սանիտարահակահամաճարակային ծառայությունը, որ, բարեբախտաբար, չկարողացան մասնատել: Մարզային հիվանդանոցների նկատմամբ, բացի քաղաքականություն մշակելուց եւ վերահսկելուց, ոչ մի ուրիշ լծակ չունենք: Մեզ նույնիսկ կադրային փոփոխությունների մասին չեն տեղեկացնում: Սա անթույլատրելի է, որովհետեւ քաղաքականություն իրականացնելու համար ազդեցության լծակներ պետք է ունենալ: Ճիշտ է, մենք կարող ենք օգտագործել արտոնագրման լծակները, բայց դա բավարար չէ: Մարզի եւ առողջապահության նախարարության միջեւ ճեղքվածքը շատ է մեծացել, եւ հիմա փորձում ենք մարզային առողջապահության բաժինների, մարզպետների հետ այդ բացերը լրացնել:

– ՀԲ հատկացրած 10 մլն դոլարը նախատեսված է առողջապահության առաջնային պահպանման (ընտանեկան բժշկի ներդրման) եւ պետական առողջապահության գործակալության ստեղծման ծրագրերի համար: Որքանո՞վ է արդյունավետ այդ վարկերի օգտագործման ընտրված սցենարը՝ համատարած չքավորության պայմաններում, երբ մարդիկ զրկված են բժշկական ծառայություններից օգտվելու տարրական հնարավորությունից:

– Ի՞նչ եք առաջարկում: Ասենք, այդ 10 մլն դոլարով մեկ տարի բուժեցինք բնակչության կարիքավոր խավերին: Հետո՞ ինչ ենք անելու: Այդ գումարները ոչ թե մեկ-երկու տարվա, այլ հեռանկարային ծրագրերի համար են, որոնց արդյունքը միանգամից չի երեւում: Հակառակը կարճատեսություն է: Այսօր շատերն անհեթեթ են համարում ընտանեկան բժշկի ինստիտուտը Հայաստանում ներդնելը: Մինչդեռ դա գործող համակարգ է ամբողջ աշխարհում: Անգլիայում բուժսպասարկման 90 տոկոսն ընտանեկան բժիշկների միջոցով է մատուցվում: Ոմանք ասում են, թե դա հարուստ երկրի մոդել է, բայց իրականում դա վճարովի ծառայություն չի լինելու: Առողջապահության զարգացման հայեցակարգը, որ ներկայացվեց ԱԺ, հիմնված է այն գաղափարի վրա, որ հիվանդության կանխարգելումը (առողջության առաջնային պահպանումը) շատ ավելի էժան է, քան խորացած հիվանդությունների բուժումը:

– Ընտանեկան բժշկի «նախատիպը» տեղամասային թերապե՞ւտն է լինելու:

– Սկզբնական (անցումային) փուլում դա բուժաշխատողների թիմ է լինելու. բժիշկ-թերապեւտ, մանկաբույժ, երկու օգնական-քույրեր եւ մեկ մանկաբարձուհի: Ինչ վերաբերում է մնացած 3,5 մլն դոլարին՝ առողջապահության գործակալության ստեղծման նպատակը բժշկական ծառայություններ մատուցող եւ դրանց համար վճարող մարմինների տարանջատումն է, պետպատվերի կենտրոնացումը: Գործակալությունը, փաստորեն, դառնալու է այն հենքը, որի վրա հետագայում բժշկական ապահովագրության համակարգն է ստեղծվելու: Վերջինիս ներդրման համար տասնյակ միլիոնավոր դոլարներ են պետք, իսկ ՀԲ վարկով մենք փաստորեն կստեղծենք այն տեղեկատվական ցանցը, որ հետագայում կվերածի հզոր համակարգչային համակարգի:

– Պրն Սամբուլյան, որքանո՞վ օրինաչափ եք համարում, որ 1989-ից հետո սփյուռքի մեր հայրենակիցների կամ միջազգային կազմակերպությունների նվիրատվություններով հիվանդանոցներում տեղադրված (մասնավորապես ախտորոշիչ) սարքավորումներն այսօր օգտագործվում են բնակչությանն անմատչելի բավական թանկ ծառայություններ իրականացնելու եւ, ըստ այդմ, խոշոր եկամուտներ կորզելու համար, երբ այդ սարքավորումներն ուղղված էին ոչ թե առանձին անձանց, այլ Հայաստանի ժողովրդին:

– Դրանք օգտագործվում են նաեւ պետպատվերով հիվանդներին սպասարկելու համար: Թեեւ ձեր ասածի մեջ, այնուամենայնիվ, ճշմարտություն կա, եւ հիմա կառավարությունը մի քիչ այլ կերպ է նայում այդ հարցին: Եթե սարքավորումը եկամուտներ է բերում, ապա այդ եկամուտների համար որոշակի հարկեր պետք է մուծվեն: Այլ բան է, որ չի կարելի չխրախուսել, երբ մարդիկ կարողանում են ինչ-որ ճանապարհ գտնել սարքավորումներ բերելու համար:

– Այսօր գոնե երեւանում սնկերի պես բազմանում են դեղորայքի վաճառքի կետերը: Նախարարությունն ինչպե՞ս է վերահսկում այդ դեղորայքի համապատասխանությունը սահմանված նորմերին:

– Ըստ գործող օրենքի, պետությունը դեղորայքային վերահսկողության գործառույթ չունի: Կան կենտրոնացված գումարներ, որոնցով պետությունը գնում եւ հիվանդանոցներին է բաշխում որոշակի հիվանդությունների բուժման համար անհրաժեշտ դեղամիջոցներ. թմրեցուցիչ նյութեր, հակաուռուցքային, հակադիաբետային եւ այլ դեղամիջոցներ: Ինչ վերաբերում է դեղատներում վաճառվող դեղորայքի վերահսկողությանը, ապա դրա համար գոյություն ունի դեղատնային գործակալություն, որ բավականաչափ հագեցած է լաբորատոր սարքավորումներով: Յուրաքանչյուր դեղամիջոց, որ մտնում է Հայաստան, մանրազնին հետազոտություն պետք է անցնի, ստանա սերտիֆիկատ եւ համապատասխան արտոնագրի հիման վրա գրանցվի Հայաստանում: Դեղատները բացվում (կամ սեփականաշնորհվում) են առողջապահության նախարարության թույլտվությամբ, սակայն դա էլ պիտի վերանայվի, որովհետեւ այսքան մասնավոր դեղատների առկայությունն անընդունելի է: Այսօր մենք ոչ մի պետական դեղատուն չունենք, բոլորը փաստորեն սեփականաշնորհված են:

Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության հետ համատեղ մշակված է նաեւ դեղորայքային ապահովագրության ծրագիր, որը նախատեսում է բժշկա-տեխնիկական եւ դեղորայքային ստանդարտների ներդրում: Դա կսահմանափակի դեղերի անհարկի նշանակումը, քանի որ ստանդարտները կֆիքսեն այն նվազագույն դեղանյութերի ցանկերը, որ անհրաժեշտ են տվյալ հիվանդության բուժման համար:

Օգտվելով առիթից, կուզեի անդրադառնալ նաեւ մեր համակարգի կրթական խնդիրներին: Այսօր Հայաստանում գործում են 3-4 մասնավոր բժշկական ինստիտուտներ, բազմաթիվ բժշկական ուսումնարաններ: Կրթության մասին օրենքի նախագծում նշված է, որ առողջապահական կրթությունը պարտադիր պետական հավատարմագրում պետք է ունենա: Խոսքը վերաբերում է այն ստանդարտներին, որոնց պիտի համապատասխանի տվյալ ուսումնական հաստատությունը: Այսօր պետական նմուշի դիպլոմ տալիս է Երեւանի պետական բժշկական համալսարանը, առաջին բազային բժշկական եւ Մագիստրոսի անվան, մարզերում գործող պետական ուսումնարանները: Որեւէ մասնավոր ուսումնարանի դիպլոմ այսօր չի ճանաչվում պետության կողմից: Օրենքի ընդունումից հետո, եթե տվյալ բժշկական հաստատությունը համապատասխանի չափորոշիչներին, կենթարկվի պետական հավատարմագրման: Ցավոք, համոզված եմ, որ այսօր 1-2 մասնավոր ուսումնարան միայն կարող են բավարարել ստանդարտները. աջ ու ձախ (նույնիսկ շքամուտքերում) բացվող ուսումնարաններից շատերը նույնիսկ գրադարաններ եւ լաբորատորիաներ չունեն, ինչպե՞ս կարող են գրագետ կադրեր պատրաստել: Ես կտրականապես մերժում եմ այդ երեւույթը:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ
միջազգային

ՇԱՀԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Ֆրանսիացի գիտնականը հերքում է հայերի ցեղասպանության փաստը

Սկիզբը էջ 1

Ցեղասպանությունն ինքնին բարդ խնդիր է: Դրա բարդությունը ասպեկտների բազմազանության մեջ է: Թերեւս դրանցից կարելի է առանձնացնել հարցի միջազգային շահարկումն ու շահարկման նախաձեռնության շուրջ մեծ տերությունների միջեւ ծավալվող անհաշտ մրցակցությունը: Ակնհայտ է, որ Ֆրանսիան՝ ԱԺ-ի վերոհիշյալ որոշումով, հայկական հարցի նախաձեռնությանը տիրանալու լուրջ հայտ է ներկայացնում: Միաժամանակ նա միջազգային հանրությանը, առավել եւս հայկական իշխանություններին, ներկայանում է որպես հայամետ պետություն: Դրանով, ինչ խոսք, ընդլայնվում են Հայաստանի միջոցով Անդրկովկաս ներթափանցելու եւ այնտեղ հուսալի հենակետ ձեռք բերելու ֆրանսիացիների հնարավորությունները:

Ինչ վերաբերում է ղարաբաղյան հիմնահարցին, ապա Ֆրանսիան հայ-ադրբեջանական հակամարտության լուծումը պայմանավորելով հանդերձ Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության սկզբունքով, 1915 թ. ցեղասպանության ճանաչման շնորհիվ շարունակում է պահպանել հայամետի համբավը: Այլ կերպ ասած, Ցեղասպանության ճանաչումը տվյալ պարագայում դառնում է միջոց, որպեսզի Ֆրանսիան դա օգտագործի հակակշռելու համար Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության սկզբունքի կիրառումը: Ուրեմն Ցեղասպանության հարցն ունի նաեւ «համաձայնության» ասպեկտ, ինչը որպես ազդեցության լծակ կարելի է ծառայեցնել Ղարաբաղի հարցում հայկական իշխանություններին միակողմանի զիջումներ պարտադրելու նպատակին:

Այս ամենի լույսի տակ ակնհայտ է դառնում, որ Ֆրանսիայի ԱԺ որոշումը ոչ միայն պիտի ոգեւորի, այլ նաեւ լրջորեն մտահոգի մեզ: Հատկապես այն դեպքում, երբ որոշման հարցում ԱԺ-ի դիրքորոշումները էապես տարբերվում են Ֆրանսիայի կառավարության մոտեցումներից, իսկ Սենատը՝ Թուրքիայի ճնշման տակ հետաձգում է որոշման քննարկումը: Ահա այս պայմաններում ասպարեզ է իջնում ֆրանսիացի գիտնական, Օսմանյան կայսրության պատմության մասնագետ, պրոֆ. Ռոբեր Մանթրանը եւ թուրքական «Tempo» շաբաթաթերթում որոշման առթիվ խիստ դատապարտում է Ֆրանսիայի ԱԺ-ին:

Գիտնականը կարծիք է հայտնում, թե հայերը Օսմանյան կայսրությունում երբեւէ ցեղասպանության չեն ենթարկվել: «Ցեղասպանություն հասկացողությունը վերջերս, ասում է նա, չափազանց ընդհանրացվում է եւ ամեն մի երեւույթ այդպես է բնութագրվում: Մինչդեռ մենք չհամակարգված գործողությունները ցեղասպանություն անվանելու իրավունք չունենք: Այն ցեղասպանությունը, որին, իբր, ենթարկվել են հայերը, որպես երեւույթ ի հայտ է եկել երկրորդ համաշխարհային պատերազմի տարիներին: Հայերի պարագայում կարո՞ղ են ցեղասպանությունից խոսել: Կարո՞ղ ենք ասել, թե մի ամբողջ ժողովուրդ ոչնչացվել է: Ըստ իս՝ ոչ: Իրադարձությունները գնահատելիս անհրաժեշտ է ցուցաբերել անաչառ մոտեցում»:

Պրոֆեսոր Մանթրանը հայերի ցեղասպանության հարցում անաչառ մոտեցումով սոսկ չի սահմանափակվում, այլեւ «արժեքավոր» խորհուրդներ է տալիս թուրքական կառավարությանը, ասելով. «Պետք է հերքել կոտորածների փաստը: Դրա հետ մեկտեղ հարկ է ընդգծել, որ կոտորածներ, այո՛, եղել են, բայց կոտորածի են ենթարկվել նաեւ թուրքերը»:

Ի դեպ, պրոֆեսոր Մանթրանն իր տեսակետի մեջ յուրօրինակ չէ, զուգահեռաբար համանման տեսակետ է արտահայտել նաեւ թուրք հրապարակախոս Օրհան Քոլողլուն: «Ես միշտ, նշել է նա, հակադրվել եմ այն թեզին, թե թուրքերը ոչ ոքի չեն մորթել: Աշխարհում չկա մի ժողովուրդ, որ հարեւանին մորթած չլինի: Մենք հույներին, հայերին, սերբերին, արաբներին եւ այլոց մորթեցինք, իսկ նրանք՝ մեզ: Կոտորածների հարցը սոսկ թուրքերով չպետք է սահմանափակել»:

Ֆրանսիացի գիտնականի եւ թուրք հրապարակախոսի համանման տեսակետները հիմք են տալիս ենթադրելու, որ 1915 թ. ցեղասպանության հարցը նշված ասպեկտներով չի սահմանափակվում: Պրոֆեսոր Մանթրանը թուրքերի աչքին սիրունատես երեւալու միտումով փորձում է վեր հանել հարցի, այսպես կոչված, անաչառության ասպեկտը: Ֆրանսիական Սենատը ԱԺ-ի որոշման հարցում անաչառ կգտնվի, թե ոչ, ցույց կտա ժամանակը: Սակայն ժամանակն է, որ մենք առողջ դատողությամբ մոտենանք 1915 թ. ցեղասպանությունը ճանաչելու Ֆրանսիայի ԱԺ-ի որոշմանն ու հուսախաբ չլինենք: Չմոռանանք, որ հայկական հարցի պատմությունը ոչ միայն ազգային-ազատագրական շարժումների կամ պարբերաբար կրկնվող կոտորածների, այլեւ սին խոստումներով մի ամբողջ ժողովրդի զգացմունքները շահարկելու պատմություն է: Շահարկողների մեջ Ֆրանսիան միշտ էլ առաջնակարգ տեղ է գրավել:

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

Հայ երեխաներին վատ շրջապատից կտրելու փորձեր

Թմրամոլներ, թմրադեղերի առեւտուր, բանդաներ, կրակահերթեր փողոցներում. սրանք են նյութ տալիս հոլիվուդյան դետեկտիվներին եւ այս ամենը Ամերիկայում ապրող շատ երիտասարդ հայերի ամենօրյա իրականությունն է, այն, ինչ սպասում է նրանց փողոցում:

Սակայն հիմա համեմատաբար քչերին: 1993-ի նոյեմբերից 14-ամյա Սահակը (անունը փոխված է) դադարեց մասնակցել փողոցային կռիվներին: Այդ օրը նա անդամագրվեց դեռահասներին աջակցող կազմակերպությանը: Հիմա նա «Աբեհ տղաներից» մեկն է:

Արբե Չափարյանը տանջվում էր տեսնելով, թե ինչպես են ներգրավված տղաները ենթարկվում ճնշումների դպրոցներում, բակերում, խաղահրապարակներում: Նա որոշեց ինչ-որ կերպ փոխել այդ: Օգնության կարիք ունեցող մի քանի տղա գտնելուց հետո 34-ամյա Չափարյանը հիմնադրեց «Նոր ուղղություն հայ երիտասարդներին» (Նոր օր) կազմակերպությունը: Դա 93-ի սեպտեմբերն էր:

Սահակը խմբին միացած երկրորդ դեռահասն է: Մինչ այդ նա հեռացվել էր չորս միջնակարգ դպրոցներից, բայց Չափարյանի հսկողության տակ սկսեց պարտաճանաչորեն հաճախել դասընթացներին եւ զգալ սեփական որոշումների, արժեքների եւ սկզբունքների կարեւորությունը:

«Նա չէր ըմբռնում լավի ու վատի, չարի ու բարու տարբերությունը, ասում է Չափարյանը, ինչ-որ բան զգում էր, բայց շատ աղոտ: Նրա համար հասարակաց տուն գնալը մեղք էր, նա պարզապես սեփական կարիքներն էր հոգում: Այժմ, հուսով եմ, սկսել է գիտակցել»:

Սահակն այժմ 17 տարեկան է եւ աշխատում է: Երազում է հագուստեղենի խանութ բացել:

16-ամյա Կարոն փրկվածներից մեկն է: Սովորելով Լոս Անջելեսի դպրոցներից մեկում, նա համարյա դասի չէր գնում, գերադասում էր փողոցներում թրեւելը: «Ինձ թվում էր, ավելի կարեւոր է ընկերներիս հետ լինել, ասում էր նա: Երբ նոր էինք եկել ԱՄՆ, արդեն մտածում էի բանդաների մասին: Ինձ թվում էր նրանց հետ լինելը գերազանց է»:

Նման մի բան է պատահել եւ Դավիթ ու էնդի եղբայրների հետ նրանց հոր մահից հետո: 9 տարեկան Գագիկը եւս կազմակերպության հաջողություններից էր:

Որպեսզի ընդունվի «Նոր ուղղության» շարքերը, դիմորդը պիտի լինի 8-18 տարեկան: Ընդունվելու դեպքում նա պարտավորվում է ամենաքիչը մեկ տարի ամեն օր հաճախել դասերի եւ դասերից հետո կազմակերպվող աշխատանքային դասընթացներին, լինել ջանասեր եւ հետեւել կանոններին: Աղջիկներն ու երիտասարդ կանայք չեն կարող ընդունվել: Պատճառը միջոցների սղությունն է, որը թույլ չի տալիս նրանց երկու խմբի բաժանել: Ըստ Չափարյանի, տարբեր սեռերի ներկայացուցիչների համատեղ աշխատանքը երկուսի համար էլ անարդյունավետ կլինի: «Թող ազատ ժամանակ սիրահարվեն, ասում է նա: Այստեղ թող կենտրոնանան աշխատանքի վրա: Չեմ կարող թույլ տալ, որ դպրոցը վերածվի ակումբի»:

Չափարյանին ծանոթ են Ամերիկա եկածների հոգեբանական դժվարությունները: Համեմատաբար թույլ լինելով անգլերենից, նրանք աչքաթող են անում սովորելը:

Դպրոցում որպես խրախուսման միջոց օգտագործվում է սպորտը: Լավ կսովորես սեղանի թենիս ու բասկետբոլ կխաղաս, կգնաս ծովափ, վատ կսովորես կզրկվես դրանցից: Մի օր բացակայելու դեպքում չես մասնակցի բասկետբոլի մրցմանը, երկու օր ուսուցիչները կզանգեն ձեր տուն: Եթե բացակայես երեք օր կայցելեն քեզ: Եթե կարիք կա կպարապեն անհատապես, կօգնեն այն ամենով, ինչի կարիք ունես: Կօգնեն քեզանից տարիքով մեծ մասնագետները (20-30 տարեկան): Հատուկ դասեր կան եւ ծնողների համար, ուր ուսուցանում են ինչպես հաղթահարել ընտանեկան ճգնաժամը: Կազմակերպությունը ուսանողներին օգնում է աշխատանք գտնել, եթե աշխատանքն ուսմանը չի խանգարի: Չափարյանը մշտական կապի մեջ է բոլոր նրանց հետ, ովքեր ցանկություն եւ հնարավորություն ունեն օգնելու կարիքավոր երեխաներին աշխատելու եւ իրենց ապրելակերպը փոխելու: Չնայած կազմակերպությանը հասարակական օգնություն է ցույց տալիս Հայ միսիոներական ասոցիացիան եւ Հոլիվուդի Հայկական ավետարանչական եկեղեցին, սակայն պարտադիր չէ, որ ուսանողները մխրճվեն կրոնի մեջ: Ծրագրի պահանջներից է հոգեւոր զարգացումը, լավը վատից տարբերելու ունակությունը:

Կազմակերպության նախնական բյուջեն, որ գոյացել էր անհատական նվիրատվություններից, կազմում էր 60 հազար դոլար: Այդ միջոցներով Չափարյանը որոշել էր օգնել 15, իսկ ի վերջո օգնեց 25 տղայի: Այժմ արդեն 238.850 դոլար կա ակտիվում, եւ հարյուր անդամ: «Պրոբլեմը լուրջ է, եւ մենք օգնության կարիք ունենք: Չենք կարող ամեն ինչ մենակ անել», ասել է Չափարյանը «Ուոլ Սթրիթ Ջորնըլի» մի հոդվածում:

AIM ԱՄՍԱԳՐԻ 1998 Թ. ՄԱՐՏԻ ՀԱՄԱՐԻՑ

Թարգմանեց
ՌՈՒԶԱՆ ԱԶԻԶՅԱՆԸ

ԱՌԵՎՏՈՒՐ

Միշել Դանենն՝ աշխարհի գլխավոր մաքսապետ

Ֆրանսիան կարեւոր հաղթանակ նվաճեց եվրոպական իր գլխավոր «ախոյան» Հոլանդիայի նկատմամբ. ուժեղ մրցակցության պայմաններում Մաքսատների համաշխարհային կազմակերպության գլխավոր քարտուղար ընտրվեց ֆրանսիացի Միշել Դանենը: Այդ պաշտոնին հավակնում էին նաեւ Ռուսաստանի, Լեհաստանի, Նոր Զելանդիայի եւ Հոլանդիայի ներկայացուցիչները: Մրցակցության ընթացքում ի հայտ եկավ երկու արտառոց երույթ: Առաջինը ընդհանուր շուկա ստեղծած եվրամիության միանգամից երկու թեկնածուների առկայությունն էր: Երկրորդ տարօրինակությունն այն էր, որ ընտրությունների առաջին փուլից հետո Հոլանդիայի կառավարությունն իր երկրի ներկայացուցչին կարգադրեց ինքնաբացարկ չտալ, թեեւ հոլանդացին ստացել էր 25, իսկ ֆրանսիացին՝ 51 ձայն: Ի վերջո ընտրությունների երեք փուլ պահանջվեց հաղթողին պարզելու համար:

Մինչեւ վերջերս Միշել Դանենը զբաղեցնում էր Ֆրանսիայի մաքսային վարչության փոխտնօրենի պաշտոնը: Վարչության տնօրեն Պիեռ-Մաթյո Դյուամելը դեռ ընտրություններից առաջ բազմամյա արշավ էր ծավալել Միշել Դանենի օգտին: Ընտրությունների ընթացքում ֆրանսիացի թեկնածուին իրենց աջակցությունը հայտնեցին Հարավային Եվրոպայի երկրները, Գերմանիան, Բելգիան, Լյուքսեմբուրգը, ինչպես նաեւ ֆրանսալեզու աֆրիկյան պետությունները, նրանց հարեւանների մի մասը, արաբական երկրները եւ Արեւելյան Եվրոպայի որոշ պետություններ: 140 երկիր ընդգրկող Մաքսատների համաշխարհային կազմակերպությունում, որտեղ թե ԱՄՆ-ը եւ թե Ֆիջին նման փոքր պետություններն ունեն մեկ ձայնի իրավունք, ամերիկացուց հետո ֆրանսիացի գլխավոր քարտուղարի ընտրվելը հիրավի մեծ հաղթանակ է Ֆրանսիայի համար:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

Կոսովոյի ալբանացիների ղեկավարը ակտիվության է կոչում Թուրքիային

ԱՆԿԱՐԱ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Կոսովոյի ալբանացիների ղեկավար Իբրահիմ Ռուգովան հայտարարել է, որ մտադիր է հանդիպել Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելի հետ Ալբանիայում, ուր վերջինս այսօր մեկնում է պաշտոնական այցով: Ռուգովան Անկարային նաեւ կոչ է արել ավելի եռանդուն քաղաքականություն վարել Բալկաններում եւ ՆԱՏՕ-ի ռազմական գործողությանն աջակցելու միջոցով Կոսովոյում վերջ դնել «սերբական սպանդին»:

Դիվանագիտական աղբյուրների տվյալների համաձայն, Թուրքիայի արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմը Ռուգովային հրավիրել է Անկարա: «Մենք հրավիրում ենք Կոսովոյի ալբանացիների ամենամեծ խմբի ներկայացուցչին: Թուրքիան միշտ էլ հետաքրքրություն է դրսեւորել Կոսովոյի հիմնախնդրի նկատմամբ եւ ջանքեր է գործադրել այնտեղ ապրող բոլոր փոքրամասնությունների իրավունքներն ու օրինական շահերը պաշտպանելու նպատակով», նշել է Թուրքիայի արտգործնախարարության ներկայացուցիչը: Կոսովոյի ալբանացիների Թուրքիա ձեռնարկելիք այցի ժամկետը դեռեւս չի որոշված:

Թուրք-ալբանական բարեկամության ընկերության գլխավոր քարտուղար Քյամիլ Բիթիքը Անկարային կոչ է արել ճանաչել «Կոսովոյի Հանրապետության» անկախությունը, որը, ինչպես նա է պնդում, շուտով կստեղծվի: «Կոսովոյի Հանրապետության կազմավորմամբ, ասել է նա, Բալկաններում Թուրքիային եղբայրական երկիր կգոյանա»:

«Թալիբանն» սպառնացել է Տաջիկստանին եւ Ուզբեկստանին

ԻՍԼԱՄԱԲԱԴ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Թալիբան» շարժման ղեկավարը Տաջիկստանին եւ Ուզբեկստանին սպառնացել է «լուրջ հետեւանքներով», եթե վերջիններս իրենց տարածքը տրամադրեն հակաթալիբյան կոալիցիայի զորքերին: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, «Թալիբան» շարժման ղեկավար մոլլա Մոհամադ Օմարը, որը նրա հիմնադիրն է ու նախագահը, Ղանդահարում հայտարարել է, թե «Աբդուլ Ռաշիդ Դոստումի ռազմական ինքնաթիռներին չպետք է թույլ տրվի օգտագործել Տաջիկստանի եւ Ուզբեկստանի օդանավակայանները: Թալիբանը չի հանդուրժի արտաքին միջամտություն», ընդգծել է Օմարը: Դրա հետ մեկտեղ, Աֆղանստանի հյուսիսում շարունակվում են բուռն մարտերը: Վերջին օրերս ծավալված հարձակման շնորհիվ «Թալիբանի» զորքերին հաջողվել է ամբողջությամբ գրավել Ֆարյաբի նահանգը: Տարբեր աղբյուրներից ստացվող տեղեկությունների համաձայն, «Թալիբանի» առաջապահ զորամասերը հասել են Շիբիրգան քաղաքից 40 կմ եւ Մազարի Շարիֆից մոտավորապես 100 կմ հեռավորության վրա ընկած բնագծերին: Դրանք ընդդիմության վերջին խոշոր պատվարներն են երկրի հյուսիսում, որոնք իրենց ձեռքին են պահում գեներալ Դոստումի ուզբեկական զորամասերը շիաների կազմավորումների հետ դաշինք կնքած:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Տարեցտարի ավելի ու ավելի եմ համոզվում, որ մի քանի տարի առաջ Մոսկվայից ՀՀ ներկայացուցիչ Ֆելիքս Մամիկոնյանի մեկնելուց հետո ավարտվեց նաեւ դասական երաժշտության բարձրակարգ համերգների ժամանակաշրջանը, որոնք անցկացվում էին ինչպես ՀՀ մշտական ներկայացուցչությունում, այնպես էլ մոսկովյան այլ դահլիճներում: Այս առումով գլուխգործոց կարելի է համարել Հայոց ցեղասպանության 80-րդ տարելիցի առիթով Մոսկվայի կոնսերվատորիայի մեծ դահլիճում անցկացված հուշ-երեկոն:

րույս, ուժեղ, անկրկնելի անձնավորություններ, ինչպիսիք են Նիկիտա Սիմոնյանը եւ Մոսկվայի պետհամալսարանի ռեկտոր, ակադեմիկոս Սադովնիչին: Ի դեպ, թե մեկը եւ թե մյուսը ներկա էին համերգին: Ինձ հետ զրուցելիս ակադեմիկոսը նշեց «Մշակույթն առանց սահմանների» երեկույթի նման միջոցառումների առանձնահատուկ կարեւորությունը, ինչպես նաեւ հայտնեց, որ իր գլխավորած ռուսաստանյան խոշորագույն բուհում առաջվա պես ԱՊՀ երկրների ուսանողները սովորում են ռուսաստանցիների հետ միեւնույն հիմունքներով: Դրա համար ստուգիչ

մշակույթի ֆոնդը), նա ոչ միայն չդիմավորեց հյուրերին, այլեւ առհասարակ չներկայացավ: Ասեկոսեների համաձայն, Միխալկովի ծրագրերը փոխվել էին, երբ իմացել էր, որ արտգործնախարար Եվգենի Պրիմակովի փոխարեն գալու է նրա տեղակալ Բորիս Պաստուխովը: Իսկ Եվգենի Մաքսիմովիչն ըստ երեւույթին որոշել էր սահմանափակվել նույն օրը դրանից մեկ ժամ առաջ իր հայ պաշտոնակից Վարդան Օսկանյանի հետ կայացած հանդիպմամբ:

Համերգին եւ դրան հաջորդած հյուրասիրությանը ներկա եղած Օսկանյանը թերեւս դարձավ երեկույթի

Վարդան Օսկանյանը Մոսկվայում ՀՀ դեսպանատան ջազային երեկույթում

Բայց վերջինս ամենից զարմացրեց ոչ այնքան Չեքիջյանի երգչախմբի Մոցարտի «Ռեքվիեմի» հիանալի մեկնաբանությամբ, որքան անթերի կազմակերպմամբ. չկար որեւէ պատահական մարդ, խոսք կամ գործողություն: Այն ժամանակ ամենքը զարմանում էին միջոցառման «ոչ հայկական» բնույթից: Սակայն այն ամենը, ինչ հետագայում տեղի էր ունենում այդ բնագավառում, շատ «հայկական» էր. տնային, արեւելյան աղմկարարությամբ լի եւ բազմամարդ: Բայց սա իմիջիայլոց...

Հուլիսի 9-ին ՀՀ դեսպան Գագիկ Շահբազյանն իր տիկնոջ Լիլիա Հովհաննիսյանի հետ դիմավորում էր հյուրերին, որոնք Մոսկվայում ՀՀ դեսպանատուն էին հրավիրվել հանրահայտ ջազային կոմպոզիտորներ ունկնդրելու Ալեքսանդր Գորեսկինի, Ալեքսեյ Կուզնեցովի, Անատոլի Սոբոլեւի եւ այլոց կատարմամբ:

Առ[illegible] դեսպանատանը բացվել էր մոսկովյան հայտնի քանդակագործ գյումրեցի Ֆրիդ Սողոյանի գործերի ցուցահանդեսը, որի ստեղծագործության մեջ 70-ական թթ.-ից ավելի ու ավելի մեծ տեղ է զբաղեցնում դիմանկարային ժանրը: Քանդակագործին հետաքրքրում են նշանավոր, հոգեպես հա-

մարմինները ռեկտորին արդեն դիտողություն են արել, քանի որ դա օրենքի խախտում է: Այն հարցին, թե իրենց ինչպես են պահում մեր ուսանողները, պրն Սադովնիչին պատասխանեց, որ ՄՊՀ-ի հայերը «տաղանդավոր եւ խելացի» տղաներ են:

Այդ ընթացքում երեկույթի հյուրերը դիտում էին դեսպանատան սրահներում ցուցադրված նկարչուհի Մարիամ Ասլամազյանի գործերը, ինչպես նաեւ նկարիչ Միխայիլ Շեմյակինի նախկինում չցուցադրված մի քանի գործեր: Հայ դիվանագետ Սերգեյ Սմբատյանի խոսքերով, Շեմյակինը խոստացել է ներկա գտնվել այս տարվա սեպտեմբերի 10-ին Հայաստանի դեսպանատանը իր աշխատանքների ցուցահանդեսի բացմանը: Հետագայում դրանք կցուցադրվեն նաեւ Երեւանում: Ինչպես պարզվեց, Միխայիլ Շեմյակինն ունի խորթ հայ եղբայր, իսկ նրա հանրահայտ գրադարանում, որը ոմանք համեմատել են ԱՄՆ Կոնգրեսի գրադարանի հետ, կա հատուկ «հայկական բաժին»:

Ռուսաստանի մշակույթի ֆոնդի ղեկավար Նիկիտա Միխալկովը, դատելով ըստ ամենայնի, խորթ հայ եղբայր չունի: Ուստի, արարողակարգին հակառակ (երեկույթը կազմակերպել էին ՀՀ դեսպանությունը եւ

գլխավոր գործող անձը: Նա ներկաներին հիացրեց իր ժողովրդավարական վարքագծով եւ ռուսաց լեզվի իմացությամբ: Որքան հիշում եմ, նա այդ կարգի առաջին հայ ղեկավարն է, որը չփորձեց իր ամբողջ տեսքով ներկաներին ցուցադրել, թե իր ներկայությամբ ինչպիսի մեծ լավություն է անում նրանց: Ավելին՝ ընդամենը մեկ օրով Մոսկվա ժամանած նախարարը ժամանակ գտավ բոլոր ցանկացողների հետ շփվելու համար՝ Արմեն Ջիգարխանյանից մինչեւ դեսպանատան բավական նյարդայնացած աշխատակիցները, որոնք մտահոգված էին դիվանագետների հետկանչման լուրերից եւ փաստերից: Ի տարբերություն նախարարի, որը, ինչպես հայտնի է, ամերիկյան քաղաքացիությունից հրաժարվել է հայրենիքին ծառայելու համար, նրա ենթակաների մեծամասնությունը երազում է հենց հակառակը եւ մեկ անգամ «դիվանագիտական ուղիներով» հայրենիքից դուրս գալուց հետո չի կարողանում պատկերացնել իր դեմ գործված ավելի մեծ հարված, քան Երեւան վերադառնալն է:

Իսկ ջազային համերգը, ի դեպ, բավական հաջող էր...

ԼՈՒՍԻՆԵ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ
Մոսկվա

Գեղեցիկ օր էր Մոսկվայում՝ հայահունչ

Այսքան հայ երեխաներ ծնողների հետ Մոսկվայում հաճախ չես տեսնի: Իսկ հավաքվելու առիթը առավել քան հուզիչ է. լրացավ Մոսկվայի հայկական կիրակնօրյա դպրոցի 10 տարին:

Պետք է ապրել Մոսկվայի պես հսկա մեգապոլիսում, վերհիշել, որ տասը տարի առաջ այս քաղաքում ազգային կյանքի մասին սոսկ ակնարկներ էին հնչում, ու նոր գնահատել «Վերածնունդ» ռոմանտիկ անունով հայկական առաջին դպրոցի բացման նշանակությունը: Իմ երեխաները եղել են այդ դպրոցի առաջին սաների թվում: Եվ թող չնեղանան հաստատության կոլեկտիվի հարգարժան անդամները, եթե ես նրա ստեղծման երախտավորների մեջ առաջինը հիշատակեմ երեխաներիս առաջին (ու միակ) ուսուցչուհուն Իրինա Տարոնցուն: Նա ոչ միայն հայ գիր էր սովորեցնում ավելի հաճախ հայերեն մի բառ անգամ չիմացող «ռուսալեզու» մանուկներին, նա հիրավի մաքառում էր հաղթահարելով դպրոցի ինքնահաստատման ճանապարհի բազում բարոյական ու նյութական դժվարությունները: Առաջին օրից նրա հետ է եղել մյուս «հիմնադիր» ուսուցչուհին Շողիկ Փահլեւանյանը:

Ռուսաստանի մայրաքաղաքի անդրանիկ հայ կրթօջախը տասը տարեկան է: Զարմացնում է նրա կայուն գոյատեւումը, հատկապես տեղի ազգային համայնքի կազմավորման զիգզագների համեմատ: Անցած տարիներին դպրոցում հայախոս է դարձել 722 երեխա: Եթե առաջին տարում հաճախում էին 40-80 երեխաներ, ապա հիմա՝ 150: Հատկանշական է, որ այստեղ կարելի է տեսնել ոչ միայն «մաքուր» հայերի, այլեւ զգալի թվով «հիբրիդների», ընդ որում կարեւոր չէ, թե ծնողներից որն է հայ: Բայց ամենազարմանալին հետո է գալիս. դպրոցի հպարտությունն են դառնում նաեւ... «մաքուր» ռուս երեխաները: Հենց առաջին տարում դպրոց է գալիս շիկահեր մի աղջնակ Կատյա Սոկոլովան: Անհույս բան էր նրա գեներում փնտրել հայկական երանգներ: Պարզապես Կատյան ծնողների հետ եղել էր Հայաստանում, երկիրն ու մարդիկ դուր էին եկել նրան ու նա որոշել էր «հայանալ»: Բայց շարունակությունն է հետաքրքիր: Մի՛ քանի տարի հետո Կատյան «ջինջ» հայերենով նամակ է գրում Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին: Վերջինս Կատյային հրավիրում է Երեւան ու դառնում նրա... կնքահայրը Երեւանի Ս. Սարգիս եկեղեցում: Տասնամյակի հոբելյանական գեղեցիկ երեկույթին Կատյա Սոկոլովան ելույթ ունեցավ: Նրա անթերի հայերենին կնախանձեն ոչ միայն մոսկվացի հայերը:

Մոսկվայի գրողների տանը դպրոցի սաները, ուսուցիչները, ծնողները, հյուրերը շուքով նշեցին կրթօջախի հոբելյանը: Հուզիչ էր տեսնել, թե ինչպես են արտասանում, երգում ու պարում տեղի հայ երեխաները: Գեղեցիկ օր էր

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

ԵՐԵՎԱՆ

Ֆրանսիական ֆիլմերի շաբաթ

Նվիրվում է Ֆրանսիայի ազգային տոնին՝ Հուլիսի 14-ին

Ֆրանսիացիները ուրախ ժողովուրդ են, ուրախ եւ ըմբոստ: Տարին առնվազն 3–4 անգամ մարդիկ փողոց են դուրս գալիս՝ պաշտպանելու իրենց իրավունքները, արտահայտելու իրենց կամքը: Եթե «պարզ ու միամիտ» հայ ժողովուրդը «ախ» քաշելով կտանի՝ ինչ-որ մի հոգս՝ հազար ու մի բանի հաշվին, հանուն հազար ու մի բանի, ֆրանսիացիները ոչ մի դեպքում չեն տանի, աղմուկ կհանեն, կհասնեն իրենց ուզածին կամ ոչ, եւ ի վերջո այս ամենը կվերածեն եւս մի տոնախմբության: Տոնախմբությունը ավանդույթ կդառնա, կամ էլ ազգային տոն ու կհիշվի դարեդար:

Եվ քանի որ մենք էլ Ֆրանսիային մոտ (հոգեպես) դրացիներ ենք, ֆրանսիական տոների հեռավոր արձագանքները հասնում են Հայաստան եւ ամառային վառ գույներին հաղորդում ֆրանսիական նուրբ երանգներ:

Ֆրանսիական ֆիլմերի շաբաթը կբացվի հուլիսի 15-ին ժամը 16-ին Մոսկվա կինոթատրոնում: Բացումը կնշանավորի 1998-ին նկարահանված «Կեցցե՛ նորահարսը եւ Քրդստանի ազատությունը» ֆիլմը (ռեժիսոր՝ Հիներ Սալեմ), որի դերակատարներից մի քանիսը գտնվում են Հայաստանում: Ժերոմ Բուավենի «Բաբստեր» (խոսող եւ մտածող շան պատմություն) եւ Ռընե Ֆերեի «Մկրտություն» ֆիլմերին, որ իրենք առանձնակի երեւույթներ են ֆրանսիական կինոյում, կհաջորդեն «Ասֆալտ տանգոն» եւ «Սիրահարված խոհարարի հազար ու մի բաղադրատոմսերը» ֆրանսիական կինեմատոգրաֆի բարմ նմուշները:

Ֆիլմերի փառատոնը եւ նրանց ընտրությունը նախաձեռնել էր ֆրանսիական դեսպանատան մշակութային կցորդ, վաղամեռիկ Ժերար Պետրոսյանը:

Հուլիսի 13-ին Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը հանդես եկավ տոնական համերգով՝ նվիրված Ֆրանսիայի ազգային տոնին:

Ի. ՇԱՐՈՅԱՆ

Ցուցահանդես նվիրված Թորոս Ազատյանի հոբելյանին

Թորոս Ազատյանը, որի 100-ամյակը լրացավ վերջերս, ծնվել է Արեւմտյան Հայաստանի Ակն գավառի Աղուչեխ գյուղում 1898-ին եւ վախճանվել է 1955-ին Կ. Պոլսում: Նա անվանի բանասեր, բանաստեղծ, խմբագիր ու հասարակական գործիչ էր, որն ըստ արժանվույն է գնահատվել Արշակ Չոպանյանի, Հակոբ Օշականի, Գառնիկ Ստեփանյանի եւ այլոց կողմից: «Իր շուրջն աղմուկ, հետաքրքրություն ստեղծելու մասին ամենեւին չմտածող այդ գրողը հայտնի էր սփյուռքահայությանը որպես քնքուշ, հայրենասեր գրող, հմուտ բանասեր, հրապարակախոս, խմբագիր, որը հանդիսացավ պոլսահայ մտավորական շարժման վերջին մոհիկաններից մեկը», գրում է Գ. Ստեփանյանը:

Իբրեւ բանաստեղծ Թ. Ազատյանը 1926–33 թթ. Կ. Պոլսում լույս է ընծայել «Անմահության աղբյուր» խորագրով քնարական բանաստեղծությունների երեք գիրք, իսկ արձակ բանաստեղծությունները «Քառասնակ» վերնագրով լույս են տեսել 1930-ին, դարձյալ Կ. Պոլսում: Խմբագրել է «Մշակույթ» եւ «Աստղաբերդ» տարեգրքերը:

Թ. Ազատյանը զգալի վաստակ ունի նաեւ բանասիրության ասպարեզում: Հիշենք «Միսաք Մեծարենց» (1922), «Կոմիտաս վարդապետ» (1931), «Հրանտ եւ Զապել Ասատուր» (1937) եւ ուրիշ ուսումնասիրությունները:

Հայաստանի Ազգային գրադարանում նրա ծննդյան 100-ամյակի առթիվ բացված ցուցահանդեսում, ի թիվս նշվածների, ներկայացված են նաեւ «Լիբանանյան հուշեր», «Զմրուխտե պատմուճան», «Ակն եւ ակնեցիք ազգագրական ու կենսագրական հիշատակարան» եւ այլ երկեր:

Տարիների ընթացքում Թ. Ազատյանը պատրաստել է հնատիպ գրքերի ու վավերագրերի հարուստ հավաքածու, որը նրա մահից հետո հանձնվել է Երեւանի գրականության եւ արվեստի թանգարանին:

Ազգային գրադարանն իր հարգանքի տուրքն է մատուցում Թ. Ազատյանին այս ցուցահանդեսով, որտեղ, ցավոք, չկա Հայաստանում լույս տեսած որեւէ գիրք: Նրա բոլոր երկերը հրատարակվել են օտար աշխարհում: 100-ամյա հոբելյանն առիթ է, որպեսզի որեւէ հրատարակչություն լույս ընծայի նրա բանաստեղծությունների, գրականագիտական ուսումնասիրությունների, հուշագրությունների եւ ուղեգրությունների ընտրանին: Կարծում ենք, հայ գրասերը սիրով կընդունի այն:

ՀՐԱՉՅԱ ՀՈՎՆԱՆՅԱՆ

Կվավերացվի Հայաստան-Լիբանան մշակութային համաձայնագիրը

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Սահմանադրական դատարանում հուլիսի 14-ին քննարկվեց «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության եւ Լիբանանի Հանրապետության կառավարության միջեւ մշակութային բնագավառում համագործակցության մասին» 1997-ին Բեյրութում կնքված համաձայնագիրը: Այն նպատակ ունի նպաստել երկու ժողովուրդների ազգային մշակույթի փոխհարստացմանն ու մշակութային համագործակցության զարգացմանը: Համաձայնագրի սահմանադրականությունը ստուգելու խնդրով ՍԴ է դիմել ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը:

Ըստ համաձայնագրի, նախատեսվում է կողմերի տարածքում մշակութային միջոցառումների (փառատոներ, սեմինարներ, մրցույթներ, հանդիպումներ) անցկացում, համատեղ հանձնաժողովի ստեղծում:

Նշենք նաեւ, որ հիշյալ համաձայնագիրը վավերացնելու վերաբերյալ դրական կարծիք են հայտնել ՀՀ արդարադատության, ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի, ինչպես նաեւ ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարությունները: Վերջինս հայտնում է, որ համաձայնագրով ՀՀ-ն ստանձնում է ֆինանսական պարտավորություններ՝ կապված համատեղ հանձնաժողովի կողմից մշակութային բնագավառում համագործակցության ամենամյա ծրագրերի ֆինանսական ծախսերի վերաբերյալ պայմանների մշակման հետ:

Լիբանանյան կողմը դեռեւս չի ծանուցել համաձայնագրի ուժի մեջ մտնելու համար անհրաժեշտ ներպետական արարողությունների կատարման մասին:

ՀՀ ՍԴ-ն որոշեց, որ վերոհիշյալ համաձայնագիրը չի հակասում ՀՀ Սահմանադրությանը եւ լիովին կարելի է ներկայացնել Ազգային ժողովին վավերացնելու համար:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Կեցցե Ֆրանսիան, կեցցե նոր չեմպիոնը»

Այս ու նման կոչերով անցավ աշխարհի առաջնության եզրափակիչին հաջորդող ողջ գիշերը Փարիզում ու Ֆրանսիայի մյուս բնակավայրերում։

Իրոք կատարվեց ֆրանսիացիների մեծ երազանքը իրենց երկրի հավաքականը նվաճեց աշխարհի չեմպիոնի կոչումը։ Իհարկե, աշխարհի 16-րդ առաջնությունից առաջ Ֆրանսիայի հավաքականի անունը նշվում էր հավանական հաղթողների թվում։ Հաշվի էին առնվում թիմի վարկը, ինչպես նաեւ սեփական խաղադաշտի գործոնը։ Իսկ որ այս վերջինը չափազանց մեծ դեր է խաղում, ցույց տվեց մրցաշարի ընթացքը։ Ֆրանսիայի ֆուտբոլասերներն իրենց սիրելիներից պարզապես հաղթանակ էին պահանջում, իհարկե ոգեւորելով ու «հառաջ» ուղարկելով նրանց։

Առաջնության սկիզբը հուսադրող էր. Ֆրանսիայի հավաքականը C խմբում 3-0 եւ 4-0 խոշոր հաշիվներով հաղթեց համապատասխանաբար Սաուդյան Արաբիայի եւ Հարավային Աֆրիկայի հավաքականներին։ Սակայն երկրորդ հանդիպման ժամանակ խաղադաշտից հեռացվեց թիմի կարեւորագույն խաղացողներից մեկը կիսապաշտպան Զինեդին Զիդանը։ Որ այս ֆուտբոլիստի դերը հավաքականում չափազանց մեծ է, հաստատեցին հաջորդ երկու խաղերը։ Ֆրանսիացիները նախ մի կերպ 2-1 հաշվով հաղթեցին Դանիային, ապա 1/8 եզրափակիչում Պարագվայի հավա[illegible] Հնչեցին ենթադրություններ, թե թիմը հարձակվողներ չունի, մեծ նպատակներ միայն երազել կարող է եւ այլն, եւ այլն։

Թերեւս վճռորոշ էր Իտալիայի հավաքականի հետ անցկացրած քառորդ եզրափակիչ հանդիպումը, որտեղ գոլեր չգրանցվեցին, եւ միայն լրացուցիչ 11 մետրանոցների շնորհիվ ֆրանսիացիները դուրս եկան կիսաեզրափակիչ։ Սակայն այս խաղում նրանք գերազանցեցին Իտալիայի ուժեղ թիմին, ու դա վստահություն տվեց նրանց։ Կրկին հիանալի էր գործում Զիդանը, որը կազմակերպում էր ամբողջ թիմի խաղը։

Կիսաեզրափակիչում ֆրանսիացիները ծանր, դժվարին հաղթանակ տարան Խորվաթիայի թիմի նկատմամբ։ Դժվար է ասել, թե ինչպես կավարտվեր այդ խաղը, եթե վճռականորեն հարձակման չմիանար կենտրոնական պաշտպան Լիլիան Տյուրամը։ Այն, ինչ չկարողացան անել գրոհի գծի խաղացողները, արեց պաշտպանը։ Նա երկու անգամ գրավեց մրցակցի դարպասը եւ եզրափակիչ խաղի ուղեգիր բերեց իր թիմին։

Իսկ աշխարհի չեմպիոնի կոչման խաղը Բրազիլիայի հավաքականի հետ, պարզապես, ֆրանսիացիների «համերգն» էր ու նրանց առաջատարի Զիդանի բենեֆիսը։ Ճիշտ է, աշխարհի քառակի չեմպիոնը տարօրինակ կերպով իր հնարավորություններից ցածր հանդես եկավ, այնուամենայնիվ, դա մասամբ նրան ստիպեց մրցակիցը։ Ֆրանսիայի հավաքականի ֆուտբոլիստներն իրենց ահեղ մրցակցի նկատմամբ առավելություն ունեին խաղադաշտի բոլոր մասերում, նրանք բրազիլացիներին գերազանցեցին կոլեկտիվ խաղում, պայքարի անհագ ցանկությամբ։ Զուր չէ, որ Բրազիլիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Մարիո Զագալոն հանդիպումից հետո ասաց, թե ինքը զգաց, որ ֆրանսիացիները հաղթելու ավելի մեծ հնարավորություն ունեն, երբ նրանք խաղադաշտ մտան։ Ֆրանսիայի ֆուտբոլիստների աչքերը փայլում էին։

3-0 հաշվով հաղթելով այդ խաղում, ֆրանսիացիներն առաջին անգամ նվաճեցին աշխարհի չեմպիոնի կոչումը եւ արժանացան Աշխարհի գավաթին։ Իհարկե, սա թիմի գլխավոր մարզիչ Էմե Ժակեի եւ խաղացողների խոշորագույն նվաճումն է։ Ժակեին երկար ժամանակ քննադատում էին, սակայն այս համառ մարզիչն իր գիծն էր տանում, եւ, ինչպես պարզվեց, ճիշտը նա էր։ Ավելացնենք, որ առաջնությունում անցկացրած 7 խաղերից 6-ում Ֆրանսիայի հավաքականը հաղթանակ տարավ, 1-ը ոչ-ոքի ավարտեց հիմնական ու լրացուցիչ ժամանակում եւ շահեց 11 մետրանոց հարվածներով։ Խփած եւ բաց թողած գնդակներն են 15-2։

Առաջնության բոլոր գոլերը

Աշխարհի 16-րդ առաջնության 64 խաղերում 171 գոլ է խփվել։ Կամ մեկ խաղում միջինը 2,67 գոլ։ Ահա թե ովքեր են խփել այդ գոլերը։

Շուկեր	Խորվաթիա	6
Բատիստուտա	Արգենտինա	5
Վիերի	Իտալիա	5
Հեռնանդես	Մեքսիկա	4
Ռոնալդո	Բրազիլիա	4
Սալաս	Չիլի	4
Բեբետո	Բրազիլիա	3
Բերգկամպ	Հոլանդիա	3
Բիրհոֆ	Գերմանիա	3
Հանրի	Ֆրանսիա	3
Ռիվալդո	Բրազիլիա	3
Սեզար Սամպայո	Բրազիլիա	3
Քլինսման	Գերմանիա	3
Ռ. Բաջո	Իտալիա	2
Բասիր	Մարոկկո	2
Բերթլեթ	ՀԱՀ	2
Ռ. դե Բուր	Հոլանդիա	2
Զիդան	Ֆրանսիա	2
Իերրո	Իսպանիա	2
Բ. Լաուդրուպ	Դանիա	2
Կիկո	Իսպանիա	2
Կլյույվերտ	Հոլանդիա	2
Կոկու	Հոլանդիա	2
Կոմլենովիչ	Հարավսլավ.	2
Հադդա	Մարոկկո	2
Մորիենտես	Իսպանիա	2
Մոլդովան	Ռումինիա	2
Շիրեր	Անգլիա	2
Պելաեզ	Մեքսիկա	2
Պետի	Ֆրանսիա	2
Պրոսինեչկի	Խորվաթիա	2
Վիլմոթս	Բելգիա	2
Տյուրամ	Ֆրանսիա	2
Ուիթմոր	Ճամայկա	2
Օրտեգա	Արգենտինա	2
Օուեն	Անգլիա	2
Ադեպոժու	Նիգերիա	1
Անդերթոն	Անգլիա	1
Այալա	Պարագվայ	1
Ալ Կինիայյան	Ս. Արաբիա	1
Ալ Ջաբեր	Ս. Արաբիա	1
Բաբանգիդա	Նիգերիա	1
դի Բյաջո	Իտալիա	1
Բլանկո	Մեքսիկա	1
Բենիտես	Պարագվայ	1
Բեքհեմ	Անգլիա	1
Բլան	Ֆրանսիա	1
Բյոռլի	Շոտլանդիա	1
Գարսիա Ասպե	Մեքսիկա	1
Դյուգարի	Ֆրանսիա	1
Զենդեն	Հոլանդիա	1
Զանետտի	Արգենտինա	1
Էգգեն	Նորվեգիա	1
Էստիլի	Իրան	1
Թրեզեգե	Ֆրանսիա	1
Իլիե	Ռումինիա	1
Իռլ	Ճամայկա	1
Իկպեբա	Նիգերիա	1
Լավալ	Նիգերիա	1
Լիզարազյու	Ֆրանսիա	1
Մ. Լաուդրուպ	Դանիա	1
Լուիս Էնրիկե	Իսպանիա	1
Լոպես	Արգենտինա	1
Կարդոսո	Պարագվայ	1
Կոստադինով	Բուլղարիա	1
Հաջի	Մարոկկո	1
Հերցոգ	Ավստրիա	1
Հելվեգ	Դանիա	1
Յառնի	Խորվաթիա	1
Յու Սան Չուլ	Կորեա	1
Յորգենսեն	Դանիա	1
Միյատովիչ	Հարավսլ.	1
Միխայլովիչ	Հարավսլ.	1
Մահդավիկիա	Իրան	1
Մաքբրեյս	ԱՄՆ	1
Մբոմա	Կամերուն	1
Մաքքարտի	ՀԱՀ	1
Ա. Սյոլլեր	Գերմանիա	1
Պ. Սյոլլեր	Դանիա	1
Նակայամա	Ճապոնիա	1
Նժանկա	Կամերուն	1
Նիլսեն	Դանիա	1
Նիլիս	Բելգիա	1
Պոլստեր	Ավստրիա	1
Պրեսիադո	Կոլումբիա	1
Պետրեսկու	Ռումինիա	1
Պինեդա	Արգենտինա	1
Ջորկաեֆ	Ֆրանսիա	1
Ռաուլ	Իսպանիա	1
Ռեկդալ	Դանիա	1
Ռիպեր	Դանիա	1
Սանդ	Դանիա	1
Սիեռա	Չիլի	1
Ստանիչ	Խորվաթիա	1
Ստոյկովիչ	Հարավսլ.	1
Սքոուլզ	Անգլիա	1
Սուայյա	Թունիս	1
Հա Սեոկ Ջժու	Կորեա	1
Վան Հոեյդոնկ	Հոլանդիա	1
Վլաովիչ	Խորվաթիա	1
Վաստիչ	Ավստրիա	1
Քոլինզ	Շոտլանդիա	1
Օլիսե	Նիգերիա	1
Օվերմարս	Հոլանդիա	1
Օրումա	Նիգերիա	1
Տ. Ա. Ֆլո	Նորվեգիա	1
Հ. Ֆլո	Նորվեգիա	1
Ինքնագոլեր		
Բոյդ	Շոտլանդիա	1
Իսսա	ՀԱՀ	1
Միխայլովիչ	Հարավսլավ	1
Չիպպո	Մարոկկո	1

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԽԱՂԵՐ

Խաղերի հանդիսավոր բացումը

Москва'98
Moscow'98

Երեկ Մոսկվայի «Լուժնիկի» մարզադաշտում տեղի ունեցավ Համաշխարհային պատանեկան առաջին խաղերի հանդիսավոր բացումը։

Ի տարբերություն օլիմպիական խաղերի, այս անգամ մասնակից թիմերի շքերթի փոխարեն երկրների դրոշների շքերթ անցկացվեց։ Հերթով ներկայացվեցին աշխարհամասերը, օլիմպիադայի հայրենիք Հունաստանը, Համաշխարհային պատանեկան խաղերի կազմակերպիչ Ռուսաստանը։

Խաղերի մասնակիցներին, հյուրերին ողջունեցին կազմկոմիտեի նախագահ, Մոսկվայի քաղաքապետ Յուրի Լուժկովը, Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչը, ինչպես նաեւ Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Բորիս Ելցինը։

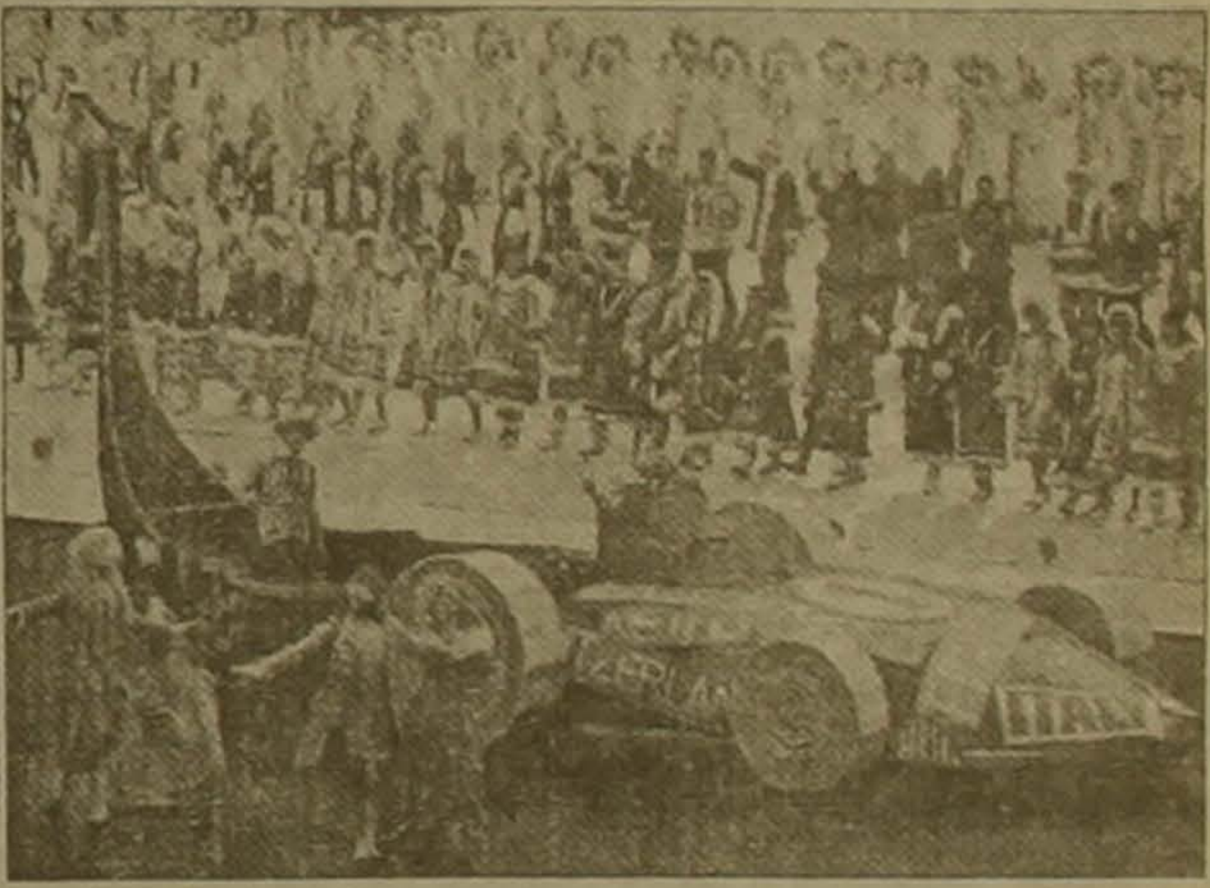

Արդեն մրցասպարեզ են մտել 14 մրցաձեւերի ներկայացուցիչներ։ Իսկ խաղերի առաջին չեմպիոնի կոչումը նվաճեց խոցասուսերակիր Պավել Բոսեցը (Լեհաստան)։

Շատ հետաքրքիր են ընթանում հունահռոմեական ոճի ըմբշամարտի մրցումները։ Նախորդ օրը չեմպիոնները որոշվեցին 5 քաշային կարգերում։ Դրանցից 4-ում հաղթող դարձան Ռուսաստանի ներկայացուցիչները։ Ահա նրանց անունները՝ Արտաշես Զաքարյան (42 կգ քաշային կարգ), Բորիս Յուրկին (48 կգ), Ալեքսեյ Իվանով (57 կգ), Ալեքսեյ Կրասավին (69 կգ)։ 83 կգ քաշային կարգում չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Հունաստանի ներկայացուցիչ Եվանգելոս Զաքիակոսը։

Հաջող են հանդես գալիս Հայաստանի պատանի ըմբիշները, որոնք 2 արծաթե մեդալ են նվաճել՝ 42 եւ 48 կգ քաշային կարգերում։ Սակայն նրանք կարող էին ավելին անել։ Էջմիածինցի Արմեն Անտոնյանը, հանդիպելով Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Արտաշես Զաքարյանի հետ, մինչեւ վերջին վայրկյանները գոտեմարտը շահում էր 2-0 հաշվով, սակայն Զաքարյանը հավասարեցրեց հաշիվը, ապա լրացուցիչ ժամանակում կարողացավ հաղթել 4-2 հաշվով։ Երկրորդ արծաթե պարգեւը մեր թիմին բերեց Արմեն Վարդանյանը։

Այժմ իրենց հնարավորություններն են պարզում մյուս քաշային կարգերում հանդես եկող ըմբիշները։ Հայաստանի մարզիկներից հատկապես հաջող են Սահակ Հովհաննիսյանի (45 կգ), Արսեն Պողոսյանի (52 կգ) եւ Սերոբ Մուրադյանի (95 կգ) ելույթները։ Մեր այս երեք ըմբիշները պայքարում են մեդալների համար։

Հետաքրքիր միջադեպ արձանագրվեց՝ կապված բոլիվիացի ըմբիշ Ռոկայի հետ։ Նա 2 օր ուշացումով հասավ Մոսկվա։ Օդանավակայանից անմիջապես մեկնեց մրցավայր, որտեղ պարզվեց, որ Ռոկայի քաշային կարգում (48 կգ) արդեն հայտնի են եզրափակիչի մասնակիցները։ Նա կազմակերպիչներին խնդրեց իրեն թույլ տալ մրցասպարեզ դուրս գալ, թեկուզ ծանր քաշայինների հետ։ ՖԻԼԱ-ի նախագահ Միլան Էրցեգանը նրան թույլ տվեց մասնակցել 45 կգ քաշայինների մրցավեճին։

Թենիսիստների մրցումներում 3-րդ շրջան է դուրս եկել հայաստանցի Հարություն Սոֆյանը։ Նա սկզբում 6-4, 6-4 հաշվով հաղթեց Կոհլովին (Ուզբեկստան), ապա երկրորդ խաղին չներկայացավ նրա մրցակից Միրզոեւը (Տաջիկստան)։ Թենիսի մրցաշարի նորմալ ընթացքին շատ է խանգարում անձրեւը։ Մրցումների կազմակերպիչներն այդ իսկ պատճառով որոշեցին, որ դեռ չսկսված խաղերը կանցկացվեն Լուժնիկիի ծածկած մրցասպարեզում, որտեղ 6 խաղադաշտ կա։

Սեղանի թենիսի թիմային մրցումներն անհաջող սկսեցին Հայաստանի ներկայացուցիչները։ Նրանք 1-5 նույն հաշվով պարտություն կրեցին Լիտվայի եւ Շվեդիայի հավաքականներից եւ այժմ վիճարկում են 17-24-րդ տեղերը։ Այս փուլի առաջին խաղում մեր թենիսիստները 5-0 հաշվով հաղթեցին Լատվիայի թիմին։

ՀԵԾԱՆՎԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏ

«Տուր դը Ֆրանս» հեծանվավազքը

Մեկնարկել է խճուղային հեծանվավազքի ամենախոշոր, ամենահեղինակավոր մրցաշարը՝ «Տուր դը Ֆրանսը», որն այս տարի անցկացվում է 85-րդ անգամ։

Առաջին փուլերն անցկացվում են Իռլանդիայում։ «Նախաբանի»՝ անցաշափ մեկնարկի հաղթող դարձավ անգլիացի Քրիստոֆեր Բորդմենը, որը կարողացավ առաջ անցնել այնպիսի ճանաչված հեծանվորդներից, ինչպիսիք են իսպանացի Աբրահամ Օլանոն եւ ֆրանսիացի Լորան Ժալաբերը։

Առաջին փուլի հաղթող դարձավ 26-ամյա բելգիացի Թոմ Ստելզը, իսկ երկրորդ եւ երրորդ տեղերը գրավեցին համապատասխանաբար գերմանացի Էրիկ Ցաբելը եւ ավստրալացի Ռոբբի Մակկիլինը։

Երկրորդ փուլում վթարի ենթարկվեց հեծանվավազքի առաջատար Բորդմենը։ Էննի Սկորսի-Կորկ մրցատարածության 57-րդ կիլոմետրում նա վայր ընկավ, ու բժիշկների որոշմամբ հանվեց մրցումներից։ Այս փուլում հաղթեց չեխ Յան Սվորադան, երկրորդ մրցանակակիր դարձավ Մակկիլինը, երրորդը՝ իտալացի Մարիո Չիպոլինին է։

Ընդհանուր հաշվարկում առջեւում «Տելեկոմ» թիմի ներկայացուցիչ Էրի Ցաբելը։

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

օրվա հետքով

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ

Խոսում են եղանակից, մրգերից, Քլինթոնի սիրային արկածներից...

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը կվերադառնա՞ մեծ քաղաքականություն

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ զրուցելու հույսով նրան է այցելել «Ազատության» թղթակիցը, որին, սակայն, արգելվել է հանդիպել նախկին նախագահին: 6 թիկնապահներից մեկը միայն տեղեկացրել է, որ Տեր-Պետրոսյանը, ինչպես միշտ, շատ առողջ է: Ինչպես տեղեկացնում է ռադիոկայանի թղթակիցը, տունը գտնվում է Երեւանից օդանավակայան տանող ճանապարհի ձախ կողմում պտղատու այգիների մեջ: Զինվորական ոստիկանության հարեւանությամբ տեղակայված այս շենքը անցյալում ներքին գործոց նախարարության, այժմ Երեւանի քաղաքապետարանի ընդունելությունների տունն է:

Նախկին նախագահին որոշակի պարբերականությամբ այցելում են իր գաղափարական մերձավորները: Վ. Սիրադեղյանը «Ազատության» թղթակցին ասել է, որ հանդիպելիս իրենք խոսում են Ղարաբաղից, Հայաստանի վիճակից, Հայաստանի միջազգային մեկուսացումից, տնտեսությունից: Տեր-Պետրոսյանը Սիրադեղյանին ասել է, թե անկախ այն բանից ինքը ղեկավար մարմնում կլինի, թե ոչ, ամբողջ կյանքում մնում է շարքային ՀՀՇ-ական: Սիրադեղյանի կարծիքով, Տեր-Պետրոսյանը որդեգրել է խոհեմ դիրքորոշում քաղաքական կյանքում գործադրելով դադարի էֆեկտը: Նա [illegible] հարկ չի համարում հրապարակավ տեսակետներ արտահայտել:

Վահագն Խաչատրյանն ասել է, թե ներկայումս իրենք բոլորն էլ սպասումների մեջ են, տեսնելու համար, թե ինչ հետեւանքներ կունենա նոր իշխանությունների սկսած գործընթացը: Նրա հետ զրուցելիս Տեր-Պետրոսյանը Կոնյակի գործարանի սեփականաշնորհման մասին տեսակետ չի արտահայտել: Նախկին նախագահը շատ զբաղված է. կարդում է մասնագիտական ու գեղարվեստական գրականություն, մամուլ, դիտում է հեռուստացույց: Զրուցում են հիմնականում ներկայի, նաեւ ապագայի, անցյալի ու հեռավոր անցյալի մասին:

Երջանիկ Աբգարյանը Տեր-Պետրոսյանի մոտ լինում է շաբաթական առնվազն մեկ անգամ: Նրան Տեր-Պետրոսյանն ասել է, որ ինքը Արգենտինայի թիմի համար չի ցավում, երեւի ակնարկելով, որ Քոչարյանը ֆուտբոլի հանդիպումը նայում էր Մենեմի հետ: Խոսում են եղանակից, մրգերից, Քլինթոնի սիրային արկածներից, որոնց մասին Տեր-Պետրոսյանի ունեցած կարծիքի առնչությամբ Աբգարյանը թղթակցին ասել է, թե Տեր-Պետրոսյանը բարի մարդ է: Բայց երբ հայ պաշտոնյաներն էին կանանց նկատմամբ թուլություն ցուցաբերում, ըստ Աբգարյանի, նախկին նախագահը դրանց բացասաբար էր վերաբերվում: Ղարաբաղի հարցում Տեր-Պետրոսյանի կարծիքը նրա ընկերները չեն ուզում բացահայտել: Բայց ըստ Աբգարյանի Ղարաբաղի մասին անհասկանալի հայտարարությունները Տեր-Պետրոսյանը չի կարողանում հանգիստ ընդունել: Աբգարյանը չի բացառում, որ խոսքը Օսկանյանի հայտարարության մասին է: Ըստ Աբգարյանի, Տեր-Պետրոսյան քաղաքական գործիչը իր մասին խոսել կտա դեռ երկար ժամանակ, իսկ Սիրադեղյանը մեծ քաղաքականություն Տեր-Պետրոսյանի վերադարձի մասին ասում է. «Երբ էլ լինի, կարծում եմ, որ ինքը մտածում է, որ պիտի վերադառնա»:

Օրենսդրական նախաձեռնությունը նախատեսում է այբբենական փոփոխություններ

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ազգային ժողովի գիտության, կրթության եւ երիտասարդության հարցերի հանձնաժողովում երեկ տեղի ունեցած նիստում, որին մասնակցում էին գիտության եւ կրթության նախարարության, գիտությունների ազգային ակադեմիայի, լեզվի պետական տեսչության եւ պետական համալսարանի ներկայացուցիչներ, քննարկումներ ծավալվեցին պատգամավոր Կարապետ Ռուբինյանի՝ «Հայոց այբուբենի մասին» օրենսդրական նախաձեռնության շուրջ:

Ինչպես հայտնեցին ԱԺ մամուլի ծառայությունից, օրինագծով առաջարկվում է հանրապետությունում գործածության մեջ դնել հայոց ավանդական՝ Մաշտոցյան այբուբենը, իսկ կցագիր «ու», «եւ» գրանշանների դասակարգումը տալ որպես «ո» «ւ» եւ «ե» «ւ» տառերի զուգակցություններ: Ըստ հեղինակի, այս փոփոխությամբ լուծվում են նաեւ այն բարդությունները, որոնք կապված են համակարգիչներում հայերենի ներմուծման, կիրառման եւ հայկական համակարգերի ստեղծման հետ: Սակայն հարցը խիստ տարաձայնությունների տեղիք է տվել: Հրավիրվածները դեմ են արտահայտվել առաջարկին, շեշտելով, որ Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական լեզուն գրական հայերենն է, հետեւաբար այբուբենը պետք է համապատասխանի դրան: Օրենքի կարգավորման խնդիր չի դիտարկվել նաեւ համակարգչային տեխնիկայում առկա «վյուն» հնչյունի հետ կապված հիմնահարցը:

Քննարկման արդյունքում երկուստեք կարծիք է հայտնվել, որ հայկական այբուբենի տառերը եւ գրանշանները համակարգչային կանոնակարգման կարիք ունեն: Այդ խնդրի լուծման նպատակով առաջարկվել է ստեղծել հանձնաժողով, որում կընդգրկվեն համապատասխան մասնագետներ:

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Ալիեւ. Ղարաբաղյան հակամարտության ռազմական լուծումը խելահեղություն է

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: BBC-ն հեռարձակել է ռադիոկայանի Երեւանի թղթակից Կարեն Թոփչյանի հարցազրույցը Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հետ: Ինչպես հաղորդում է ռադիոկայանը, ղարաբաղյան հակամարտության սկզբից մինչ օրս սա առաջին հարցազրույցն է, որ նախագահ Ալիեւը տվել է հայ լրագրողին:

– Դուք արդյո՞ք այն կարծիքին եք, որ ղարաբաղյան բանակցային գործընթացը փակուղի է մտել:

– Առայժմ ես չեմ կարծում, որ բանակցային գործընթացը գտնվում է փակուղում: Կա Մինսկի խմբի համանախագահների առաջարկը, մենք դրան համաձայնել ենք, եւ Հայաստանը պետք է հայտնի իր վերաբերմունքը դրա նկատմամբ: Ես կարծում եմ, որ Մինսկի խմբի համանախագահները ի վիճակի են ակտիվացնելու բանակցային գործընթացը:

– Դուք կարո՞ղ եք Լեռնային Ղարաբաղին տրամադրել ավելին, քան Լեռնային Ղարաբաղն ունի այսօր:

– (Երկարատեւ տարակուսիկ ծիծաղից հետո) Կարծում եք Լեռնային Ղարաբաղն անկախության կարգավիճակ ունի՞:

Հասկանո՞ւմ եք, մեկ պայման պետք է լինի՝ որ Լեռնային Ղարաբաղը պետք է լինի Ադրբեջանի կազմում: Եվ ադրբեջանական պետության կազմում մենք պատրաստ ենք Լեռնային Ղարաբաղին տալ ինքնավարության բարձր կարգավիճակ:

– Կոնկրետ, ի՞նչ է նշանակում ինքնավարության բարձր կարգավիճակ:

– Աշխարհում շատ օրինակներ կան, եւ Արեւմուտքում կան շատ օրինակներ: Թաթարստանը, խնդրեմ, 5 միլիոնանոց բնակչություն ունի ՌԴ կազմում:

– Իսկ Արեւմուտքո՞ւմ ինչ օրինակներ կան:

– Ալանդյան կղզիները Ֆինլանդիայում: Ադրբեջանի եւ Հայաստանի պատվիրակությունը համատեղ ուղեւորվել է այնտեղ եւ ուսումնասիրել այդ փորձը: Օրինակ կա Իսպանիայում:

– Ինչպիսի՞ն են ձեր փոխհարաբերությունները Հայաստանի նոր նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ, չնայած տարաձայնություններին, որ գոյություն ունեն կողմերի միջեւ:

– Ես ուզում եմ համագործակցել նրա հետ: Երբ նա ղեկավար էր Լեռնային Ղարաբաղում, ես հանդիպում էի նրա հետ, եւ հիմա նա նախագահ է, ժողովուրդն ընտրել է նրան նախագահ: Ես ուզում եմ համագործակցել նրա հետ հանուն այն բանի, որպեսզի խաղաղության դիրքերից կարգավորվի հարցը:

– Ինչ-որ երաշխավորներ կլինե՞ն այդ կարգավորման մեջ, նկատի առնելով, որ, ինչպես արդեն խոսում են որոշ քաղաքական գործիչներ (համենայն դեպս Ադրբեջանում ընդդիմադիր քաղաքական գործիչները), եթե հարցը որոշ ժամանակի ընթացքում չլուծվի, ապա Ադրբեջանը կարող է գնալ խնդրի ռազմական լուծման:

– Ինչո՞ւ եք դուք լսում ընդդիմությանը: Ընդդիմությունն է այդպես կարծում, ես այդպես չեմ կարծում: Ես կարծում եմ, որ հարցի ռազմական լուծումը խելահեղություն է, եւ ո՛չ Ադրբեջանը, ո՛չ Հայաստանը չպետք է դրան դիմեն:

Ռասուլ Գուլիեւը մեղադրվում է 74 միլիոն դոլար հափշտակելու մեջ

ԲԱՔՈՒ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանի Միլլի մեջլիսի (խորհրդարանի) նախկին նախագահ Ռասուլ Գուլիեւի հափշտակած պետական միջոցների առ այսօր ապացուցված գումարը կազմում է 74 միլիոն դոլար: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այդ թիվն այսօր համատեղ հաղորդագրության մեջ հրապարակել են երկրի ներքգործնախարարությունը եւ գլխավոր դատախազությունը: Մոտ երկու ամիս առաջ այդ նույն աղբյուրները հաղորդել էին Գուլիեւի կողմից 45 միլիոն դոլարի հափշտակման մասին:

Ըստ նրանց պնդման, «խորհրդարանի նախկին ղեկավարի գործի քննության ընթացքում, որը տակավին շարունակվում է, նորանոր փաստեր են բացահայտվում»:

Այդ նույն հաղորդագրության համաձայն, 1992-1993 թվականներին Ռասուլ Գուլիեւը, որն այն ժամանակ զբաղեցնում էր Բաքվի նավթավերամշակման խոշոր գործարաններից մեկի տնօրենի, իսկ ավելի ուշ Ադրբեջանի Հանրապետության պետական նավթաընկերության փոխնախագահի եւ երկրի փոխվարչապետի պաշտոնները, «ձեռքերը տաքացրել էր» Բաքվից ավելի քան 150 հազար տոննա դիզելային վառելիք եւ մոտ 32 հազար տոննա ավիաբենզին անօրինական արտասահման արտահանելու միջոցով: Այդ գործարքի հետեւանքով, ինչպես պնդում են ներքգործնախարարությունը եւ գլխավոր դատախազությունը, ադրբեջանական պետությանը գրեթե 30 միլիոն ամերիկյան դոլարի վնաս էր պատճառվել:

ՀԲԸՄ ՄԵԼԳՈՆՅԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է 1998-1999 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ (ԿԻՊՐՈՍ)

Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության (ՀԲԸՄ) Մելգոնյան կրթական հաստատությունը (ՄԿՀ) 72 տարվա պատմություն ունեցող երկրորդական (6-12-րդ դասարան), երկսեռ եւ գիշերօթիկ վարժարան է:

Հաստատությունը օժտված է արդի ուսումնական պահանջները ամբողջացնող կառույցներով՝ տարրալուծարաններ, համակարգիչներ, գրադարան, մարզական համալիր, խաղավայրեր, գիշերօթիկ շենքեր, ճաշարան, ակումբ եւ այլն:

ՄԿ հաստատության ուսումնական ծրագիրն ընդգրկում է.

ա) Հումանիտար, գիտական եւ տնտեսագիտական առարկաների անգլերեն լեզվով դասավանդություն, բացառությամբ հայոց լեզվի, հայ գրականության եւ հայոց պատմության:

բ) Անգլիական GCE «O» Level-ի (սովորական մակարդակ) եւ «A» Level-ի (առաջացած մակարդակ), ինչպես նաեւ ամերիկյան TOEFL, SAT I-ի, SAT II-ի պատրաստություն, որից հետո շրջանավարտը կարող է դիմել Հայաստանում, ինչպես նաեւ Եվրոպայում, Մ. Նահանգներում, Կանադայում գործող որեւէ համալսարան:

գ) Աշակերտի ծննդավայրում գործածվող լեզվի (արաբերեն, ֆրանսերեն, բուլղարերեն, հունարեն, ռուսերեն), ինչպես նաեւ այլ օտար լեզուների դասավանդություն՝ բավարար թվով աշակերտների պարագայում:

դ) Ծրագրված արտադասարանային գործունեություն, որն ընդգրկում է նկարչություն, պարարվեստ, երգեցողություն, երաժշտություն, փողերախումբ, ժուռնալիզմ, ինչպես նաեւ սկաուտական եւ արենուշական շարժումներ:

Դիմորդները պետք է լինեն 12-15 տարեկան: Անգլերենի իմացությունը կարեւոր է, ըստ որի, ինչպես նաեւ ըստ նախապես հետեւած ուսումնական ծրագրի որոշվում է աշակերտի դասարանը:

Լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար դիմել
Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության Հայաստանի ներկայացուցչություն:
Հեռ. 271165:

ԴԵՊՐԵՍԻԱՅԻ ԲՈՒԺՈՒՄԸ

■ **Եթե** ձեզ կամ ձեր հարազատին համակել է անբացատրելի վախ, տագնապ, երկարատեւ տխրություն,
■ **եթե** առօրյա կյանքը շարունակ թվում է անգույն, գորշ ու անհետաքրքիր,
■ **եթե** ունեք ընդհանուր թուլություն, անհասկանալի ցավեր եւ անախորժ զգացումներ մարմնի տարբեր հատվածներում,
■ **եթե** ի հայտ են եկել վաղաժամ կլիմաքսի երեւույթներ...

Պետք է անհապաղ դիմել Երեւանի թիվ 8 բուժմիավորում, պոլիկլինիկա (Զեյթուն), նեւրոզների կաբինետ (1-ին հարկ, թիվ 7):

Ամեն օր, ժամը 9:00-15:00
Հեռ. 23-11-25, 28-40-93, 28-72-60

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վաճառվում է 3 սենյականոց բնակարան՝ 5 հարկանի շենքի 3-րդ հարկում, վերանորոգված, բարվոք վիճակում: Բակում ունի ցեմենտ-բետոնե մեծ ավտոտնակ:

Հասցեն՝ Զեյթուն, Երիտասարդական 1-ին նրբանցք, 4-րդ շենք, բն. 19: Գինը՝ պայմանագրային:

Ցանկացողները զանգահարեն 25-80-56 համարով:

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

մեկ սենյականոց բնակարան Նորքի IV զանգվածում:
Հեռ.՝ 64-88-85, 64-69-49, 63-03-47

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

կիսանկուղային տարածք 132,6 քմ ընդհանուր մակերեսով, վերանորոգված, ունի սանհանգույց:
Հասցեն Նալբանդյան 29:
Տեղեկությունների համար զանգահարել 57-16-16 հեռախոսահամարով:

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur):

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դափխ 69149. Պատվեր 863 Տպաքանակը՝ 3500 Ստորագրված է տպագրության 14. 07. 1998 Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@